

Latviešu valodas aģentūra

**MĀCI UN MĀCIES
LATVIEŠU VALODĀ!**

SOCIĀLĀS ZINĪBAS

2. KLASE

Latviešu valodas un sociālo zinību satura integrēta
apguve lingvistiski nevienmērīgā vidē

Metodisks līdzeklis skolotājam

MĀCI UN MĀCIES LATVIEŠU VALODĀ!

Iveta Sirica (*Ivetta Sirica*)

SOCIĀLĀS ZINĪBAS 2. KLASE

Latviešu valodas un sociālo zinību satura integrēta
apguve lingvistiski neviendabīgā vidē

Metodisks līdzeklis skolotājam

Projekta vadītāja *Linda Krastiņa*

Recenzente *Agrita Miesniece*

Māksliniece *Anita Ozoliņa*

Redakcija SIA „*Capital Word*”

Makets SIA „*Capital Word*”

Darba autortiesības ir aizsargātas saskaņā ar Autortiesību likumu.

Darba publicēšana jebkurā drukātā vai elektroniskā formā, kopumā vai daļām, tā izdošana, izplatīšana plašsaziņas līdzekļos ir stingri aizliegta bez Latviešu valodas aģentūras rakstveida piekrišanas.

Izdevuma ISBN 978-9934-617-67-6

Izdevuma 3(075.2)

Izdevuma autorzīme Si820

Latviešu valodas aģentūra, 2024

SATURS

Ievads	4
---------------------	---

1. KĀ PLĀNOT SAVU LAIKU UN MĒRĶUS, LAI MĀCĪTOS UN NODARBOTOS AR VAĻASPRIEKIEM?	5
---	---

- Laika mērīšana
- Laiks bija, laiks ir, laiks būs
- Ko es daru? Ar ko es nodarbojos?
- Laika ritējums dažādām paaudzēm
- Ātrs kā ..., lēns kā ...
- Atmini vaļasprieku!
- Brīvā laika pavēlnieks
- Plānotāja vērošana un laika plānošana
- Pārdomu logs „Starpbrīdis”

2. KĀ ATŠĶIRT TO, KO GRIBAS, NO TĀ, KO VAJAG?	14
--	----

- Gribu! Vajag!
- Tirdzniecība
- Pārdevējs vai pakalpojuma sniedzējs, pircējs vai pakalpojuma saņēmējs?
- Eiro monētas
- Preču maiņa
- Veikalā

3. KĀDI NOTEIKUMI IR SABIEDRISKĀS VIETĀS, UN KĀPĒC TIE IR JĀIEVĒRO?	21
--	----

- Sabiedriska vieta
- Informācija man apkārt
- Bīstamie ieradumi
- Priedēkli ne- lietot aizliegts!

4. KĀ PĒTĪT UN RAKSTUROT SAVU PILSĒTU UN NOVADU?	27
---	----

- Mans novads sešos stāstos
- Dokumentālā filma
- Detektīvi

PIELIKUMI	30
------------------------	----

IEVADS

2023. gada 1. septembrī Latvijas skolās sākās pāreja uz vienotu izglītības sistēmu jeb mācībām valsts valodā. Nākamajos mācību gados skolēni turpina mācību saturu apgūt tikai valsts valodā, tomēr daudziem latviešu valodas prasmes nav pietiekamas un nepieciešams atbalsts. Plānojot mācību stundu, īpaši jādomā par jaunu jēdzienu apguvi un iepriekšmācīto jēdzienu atkārtošānu, par tādu metodisko paņēmienu izmantošanu, kas veicina visu valodas pamatprasmju – klausīšanās, runāšanas, lasīšanas un rakstīšanas – pilnveidi. Lai to veiksmīgi īstenotu, jāpieņem, ka katrs skolotājs ir arī valodas skolotājs un mācību procesā izmantojama didaktiska pieeja – valodas un satura integrēta apguve jeb CLIL (*Content and Language Integrated Learning*). Tā ir mācīšanās aktīvā darbībā un saziņā, sasniedzot divus vienlīdz svarīgus mērķus – apgūt valodu un mācību priekšmeta saturu. Būtiski, lai apgūtais vārdu krājums tiktu izmantots arī citos mācību priekšmetos un ikdienas situācijās.

Īpaši nozīmīga ir skolotāja izpratoša un labvēlīga attieksme pret skolēniem. Lai skolēnus motivētu, noderēs uzslavas un pamudinājumi.

Metodiskajā materiālā „Māci un mācies latviešu valodā! Sociālās zinības. 2. klase” piedāvāti daudzveidīgi mācību uzdevumu apraksti katram tematam sociālo zinību mācību satura un latviešu valodas integrētai apguvei. Piedāvātie uzdevumi iekļaujami gan stundas sākumā, gan galvenajā daļā, apgūstot jauno mācību saturu vai vingrinoties, gan noslēgumā, lai skolēns varētu demonstrēt savu sniegumu. Metodiskie komentāri un mācību līdzeklis veidots un sakārtots atbilstoši sociālo zinību mācību priekšmeta programmas parauga 2. klases tematiem. Mācību priekšmeta programmas paraugs pieejams: [šeit](#).

Aicinām izmantot arī 1. klasei veidoto metodisko materiālu „[Māci un mācies latviešu valodā! Sociālās zinības. 1. klase](#)”, izmantojot tematam atbilstošos metodiskos paņēmienus un izdales materiālus jaunās situācijās.

Palīdzēsim skolēniem mācīties ar prieku!

1. KĀ PLĀNOT SAVU LAIKU UN MĒRĶUS, LAI MĀCĪTOS UN NODARBOTOS AR VAĻASPRIEKIEM?

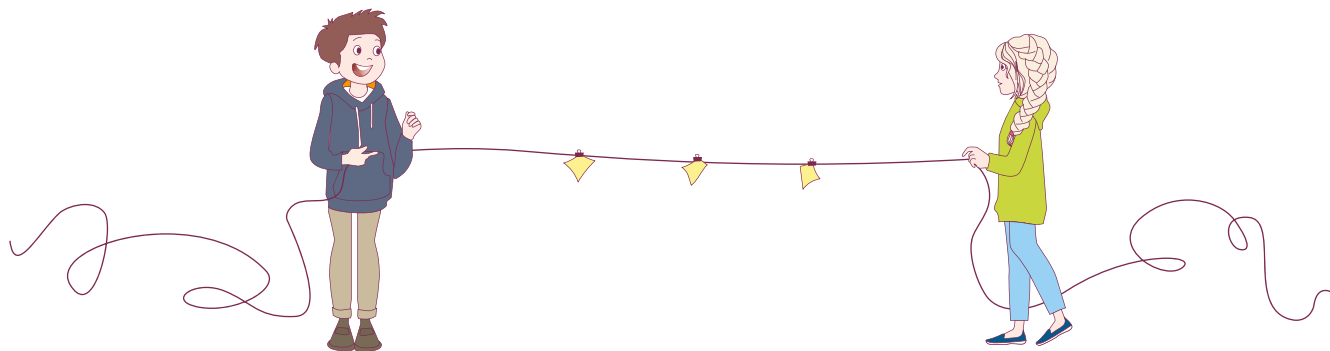
► LAIKA MĒRĪŠANA

Apgūstamais vārdu krājums: laiks, laika līnija, pagātne, tagadne, nākotne, laika mērvienības, mūžs, mūžīgs, bezgalīgs

Valoddarbības veidi: klausīšanās, runāšana

Darba gaita

Lai varētu kvalitatīvi pievērsties jēdziena *laika plānošana* apguvei, tematu ieteicams sākt ar jēdzienu *laiks, laika līnija* un vārdu, kas apzīmē laiku, apguvi.

Skolotājs klases priekšā aicina nostāties divus skolēnus, iedod viņiem auklu un lūdz to nostiept tā, lai aukla izveido taisnu līniju, bet tās sākums un beigas paliktu brīvi karājoties. Skolotājs stāsta par savas dzīves spilgtākajiem, svarīgākajiem notikumiem. Uzraksta uz lapiņas gadskaitli, raksturojošo vārdu vai vārdu savienojumu un ar knaģīti piesprauž lapiņu pie auklas tādā secībā, ka senākie notikumi ir auklas kriesajā pusē. Tad skolotājs paskaidro, ka tas, kas notiek šobrīd, šodien, ir tagadne. Viss, kas vēl tikai būs, – nākotne, viss, kas pagājis, – pagātne. Kopīgi secina, ka aukla simboliski attēlo cilvēka mūžu. Tā ir cilvēka mūža laika līnija. Cilvēka mūža laiku mēra gados, mēnešos, nedēļās, dienās, diennaktīs, stundās, minūtēs, sekundēs. Skolotājs vaicā skolēniem: „Kas ir pirmais punkts cilvēka mūža laika līnijā? Kas ir pēdējais punkts cilvēka mūža laika līnijā?” Skolēniem būtu jāatbild, ka pirmais punkts – piedzimšana, pēdējais – nomiršana. Skolēni vēro, ka pirms un pēc šiem punktiem aukla var turpināties bezgalīgi, un secina, ka laiks ir bezgalīgs, mūžīgs. Skolēni skaidro vārdus *bezgalīgs, mūžīgs*, izmantojot skaidrojošo vārdnīcu *Tēzauris.lv*.

Ieteikums. Skolotājs aicina skolēnus domāt dziļi – jautā, ļauj fantazēt, izteikt viedokli. Nāve nav tabu – ikviena dzīva būtne piedzimst un nomirst. Tā ir viena no dzīvības pazīmēm. Saule pasaulojas, pasaulojas un aiziet aizsaulē. Kopīgi noskaidro, kā mainās lietvārda *saule* nozīme.

Laiks pārdomām un sarunai

Latviešu tautasdziesma saka, ka „mūžam saule debesīs, ne mūžam tēvs, māmiņa”. Vai cilvēks ir mūžīgs?

Kas ir mūžīgs?

Pasaule un aizsaule – ar ko tās atšķiras?

Kāda ir pasaule?

Kāda, tavuprāt, ir aizsaule?

Kas dzīvo pasaulē, un kas dzīvo aizsaulē?

Kāpēc tās ir divas dažādas pasaules?

► LAIKS BIJA, LAIKS IR, LAIKS BŪS (1. pielikums)

Apgūstamais vārdu krājums: laika plānošana, laika secība, aizvakar, aizvakardien, aizvakardiena, vakar, vakardien, vakardiena, šodien, šodiena, tagad, rīt, rītdien, rītdiena, parīt, parītdien, parītdiena, aizparīt, aizparītdien, aizparītdiena, nedēļas dienu nosaukumi, datums, mēnešu nosaukumi, būt (bija, ir, būs), pirms, pēc

Valoddarbības veidi: rakstīšana, lasīšana, klausīšanās, runāšana

Darba gaita

Vispirms skolotājs stāsta, ka laika līnija ir bezgalīga un cilvēki notikumus tajā atspoguļo pagātnē, tagadnē un nākotnē.

Katrs skolēns saņem darba lapu (1. pielikums). 1. uzdevumu skolēni veic patstāvīgi – laika līnijas vidū pie vislielākā punkta raksta vārdu *šodien*, pēc tam pārējos vārdus (*vakar, aizvakar, rīt, parīt, aizparīt*) raksta atbilstoši to atrašanās laika ritējumā (visus vārdus skolēni raksta zem laika līnijas). 2. uzdevumā skolēni darina salikteņus – *aizvakardiena, vakardiena, šodiena, rītdiena, parītdiena, aizparītdiena*. Salikteņus darina, savienojot divus vārdus, piemēram, *vakar + diena = vakardiena*. Savukārt salikteni, piemēram, *aizvakardiena*, darina no vārda *aizvakar* (no vārda *vakar*, kam pievienots piedēklis *aiz-*) un *diena*, t. i., *aizvakar + diena = aizvakardiena*. Skolotājs norāda, ka piedēklis nav patstāvīga salikteņa daļa. Tad skolēni raksta darinātos salikteņus 1. uzdevumā virs laika līnijas atbilstoši to atrašanās laika ritējumā.

Variants. Skolēni strādā grupās – veido klases notikumu laika līniju. Katrai grupai skolotājs izsniedz auklu (apmēram 1 m garu), knaģīšus (3–5) un nelielas lapiņas (3–5). Vispirms skolēni uz lapiņām raksta notikumus, kas notikuši, notiek vai notiks klases dzīvē nedēļas griezumā. Pēc tam lapiņas ar notikumiem kārtu uz auklas laika secībā no pagātnes līdz nākotnei un piestiprina ar knaģīšiem. Skolotājs skaidro, ka notikumu kārtošana laika secībā nozīmē, ka notikumi tiek izkārtoti secīgi no vissenākā uz visjaunāko. Tad grupas stāsta par klases dzīvi, lietojot darbības vārdus pagātnē, tagadnē, nākotnē daudzskaitļa 1. personā, izmantojot 1. uzdevumā laika līnijā ierakstītos vārdus (*aizvakar, vakar, šodien, rīt, parīt, aizparīt*). Skolotājs uz ekrāna rāda nepabeigto teikumu piemērus.

Piemērs

Mēs aizvakar ... (ko darījām?).

Mēs vakar ... (ko darījām?).

Mēs šodien ... (ko darām?).

Mēs rīt ... (ko darīsim?).

Mēs parīt ... (ko darīsim?).

Mēs aizparīt ... (ko darīsim?).

3. uzdevumā skolēni skaidro 2. uzdevumā darinātos salikteņus, izmantojot skaidrojošo vārdnīcu *Tēzauris.lv*.

Jēdzienu skaidrojums

Aizvakardiena – diena pirms vakardienas.

Vakardiena – diena pirms šodienas.

Šodiena – pašreizējā diena.

Rītdiena – diena pēc šodienas.

Parītdiena – diena pēc rītdienas.

Aizparītdiena – nākamā diena aiz parītdienas.

4. uzdevumā skolēni strādā pāros – viens otram jautā un atbild par dienu, kas bija, kas ir, kas būs, izmantojot 2. uzdevumā darinātos salikteņus un vārdus *pirms, pēc, bija, ir, būs*. 5. uzdevumā – aizpilda atgādni, rakstot dienu nosaukumus, mēneša nosaukumu, un atbilstošus datumus. Skolotājs pievērš skolēnu uzmanību nedēļas dienu nosaukumu un datuma pareizrakstībai. Pēc tam kopīgi noskaidro, kas būs par dienu pēc aizparītdienas. 6. uzdevumā skolēni strādā pāros – vēro atgādni „*Dienu nosaukumi*” un viens otram jautā par dienu, kas bija, kas ir, kas būs, atbildot nosauc dienu un datumu, mēnesi.

Pēc uzdevuma veikšanas secina, ka laiku, kad notiek kāds notikums, var norādīt dažādi: gan nosaucot konkrētas dienas, gan lietojot vārdus, kas apzīmē laika posmu – *aizvakardiena, vakardiena* (pagātne), *šodiena* (tagadne), *rītdiena, parītdiena, aizparītdiena* (nākotne).

Ieteikums. Lai nostiprinātu skolēnu prasmi uzdot jautājumus un atbildēt ar atbilstošu vārdu krājumu, šādi valodas vingrinājumi ir jāveic regulāri.

► KO ES DARU? AR KO ES NODARBOJOS? (2. pielikums)

Apgūstamais vārdu krājums: laiks, brīdis, pulksteņa laiks, brīvais laiks, darbalais, dienas režīms, nodarbe, nodarbošanās, vaļasprieks, vaļasprieķu nosaukumi, no pulksten ..., līdz pulksten ..., cikos, no cikiem, līdz cikiem

Valoddarbības veidi: rakstīšana, lasīšana, klausīšanās, runāšana

Darba gaita

Ierosmei vispirms skolotājs var lasīt Jura Kronberga dzejoli *Visam savs Laiks*. Pēc tam skolotājs var jautāt skolēniem, ko dzejoļa galvenajam varonim patīk darīt konkrētajā laikā/brīdī, un kopīgi pārrunāt, ko skolēniem patīk darīt brīvajā laikā.

Katrs skolēns saņem darba lapu (2. pielikums) un 1. uzdevumu veic patstāvīgi – raksta savu dienas režīmu, atbildot uz jautājumu, ko es daru konkrētajā laikā no rīta, dienā, vakarā. Skolēns pulksteņa modelī raksta darbības vārdus tagadnē vienskaitļa 1. personā (es). 2. uzdevumā skolēns vispirms tabulā izraksta no pulksteņa modeļa darbības vārdus, pēc tam, turpinot teikumus, raksta, no cikiem līdz cikiem konkrētajai darbībai velta laiku, un pieraksta pulksteņa laiku ar cipariem. 3. uzdevumu skolēni veic pāros. Skolēni vēro 2. uzdevuma tabulu – stāsta viens otram vai jautā un atbild par savu dienas režīmu, nosaucot laika periodu, no cikiem līdz

cikiem veic konkrēto darbību. Skolēni mācās nosaukt ne tikai pulksteņa laiku, bet nostiprina arī prasmi stāstīt par laika posmu, lietojot vārdus vai frāzes *cikos, no cikiem, līdz cikiem*. 4. uzdevumu skolēni veic patstāvīgi. Vispirms skolēni vēro 1. uzdevumā pulksteņa modelī ierakstītās darbības un izkrāso aplīti zaļā krāsā, ja darbība tiek veikta brīvajā laikā, sarkanā – ja darbalaikā, tādējādi skolēni apzīmē savu laiku skolā kā darbalaiku. Pēc tam skolēni darbības vārdus grupē tabulā – darbalaiks, brīvais laiks. 5. uzdevumā skolēni no 4. uzdevuma brīvā laika kolonnas izvēlas trīs darbības vārdus, izraksta tabulā tagadnē vienskaitļa 1. personā (es), tad darbības vārdus pārveido pamatformā, respektīvi, nenoteiksmē, pēc tam veido lietvārdus – brīvā laika nodarbi vai vaļasprieku nosaukumus – ar izskaņu *-šana*. 6. uzdevumā skolēni strādā pāros – jautā viens otram un atbild, ar ko klasesbiedrs nodarbojas brīvajā laikā un nosauc brīvā laika nodarbi/vaļasprieku.

► LAIKA RITĒJUMS DAŽĀDĀM PAAUDZĒM (3. pielikums)

Apgūstamais vārdu krājums: brīvā laika nodarbe, vaļasprieks, vaļasprieku nosaukumi, paaudze, ģimenes locekļu nosaukumi, nav kopīgs, ir kopīgs, Venna diagramma

Valoddarbības veidi: rakstīšana, lasīšana, klausīšanās, runāšana

Darba gaita

Uzdevums iepazīstina ar informācijas iegūšanas metodi – aptauju, nostiprina skolēnu prasmi darināt vaļasprieku nosaukumus, aizpildīt Venna diagrammu, meklējot kopīgo un atšķirīgo.

Katrs skolēns saņem darba lapu (3. pielikums). 1. uzdevumu veic patstāvīgi – aptaujā dažādu paaudžu ģimenes locekļus, piemēram, tēti un mammu, tad vectēvu un vecmammu vai tēvoci u. c., un turpina teikumus – raksta, ko aptaujātajām personām patīk darīt brīvajā laikā, piemēram, lasīt, ravēt, remontēt, šūt. 2. uzdevumā skolēni vēro atgādni „*Vaļasprieki*”, noskaidro, kas tajā attēlots, klasē pārrunā vaļasprieku nosaukumu darināšanas, Venna diagrammas aizpildīšanas principus. 3. uzdevumu skolēni veic patstāvīgi – pārveido 1. uzdevumā rakstītos darbības vārdus par vaļasprieku nosaukumiem, izveidotos vaļasprieku nosaukumus ieraksta teikumos. Ja nepieciešams, izmanto 2. uzdevuma atgādni. 4. uzdevumā skolēni strādā patstāvīgi – grupē divu paaudžu, piemēram, vecāku un vecvecāku, vaļaspriekus Venna diagrammā. 5. uzdevumā skolēni strādā pāros – vēro aizpildīto Venna diagrammu un stāsta viens otram, vai dažādām paaudzēm ir kopīgi vaļasprieki. Ja nepieciešams, izmanto 2. uzdevuma atgādni.

Pēc tam skolotājs veido Venna diagrammu, izmantojot visus klasē iegūtos datus. Skolēni stāsta, kādi vaļasprieki ir kopīgi, kādi atšķirīgi, lietojot frāzes *ir kopīgs, nav kopīgs*.

Variants. Skolēni aptaujā jaunāku paaudzi par sevi un iegūtos datus apkopo Venna diagrammā, nosaka, kas ir kopīgs un kas nav kopīgs dažādām paaudzēm brīvā laika pavadīšanā.

▶ **ĀTRS KĀ ..., LĒNS KĀ ...** **(4. pielikums)**

Apgūstamais vārdu krājums: laiks, bruņurupucis, gepards, gliemezis, lidmašīna, vilkties, skriet, steigties, ātrs, lēns, garlaicīgs, interesants

Valoddarbības veidi: rakstīšana, lasīšana, klausīšanās, runāšana

Darba gaita

Skolēni apgūst prasmi veidot salīdzinājumus, izmantot sinonīmus un antonīmus (*vilkties/steigties, ātrs/lēns, garlaicīgs/interesants*).

Katrs skolēns saņem darba lapu (4. pielikums) un uzdevumus veic patstāvīgi. 1. uzdevumā savieno attēlu ar jautājumu. 2. uzdevumā vēro atgādni „*Salīdzinājums*” un, izmantojot 1. uzdevuma vārdus, salīdzina laiku – raksta salīdzinājumus. Skolēni skaidro vārdu *vilkties, steigties, garlaicīgs, interesants* nozīmi, izmantojot skaidrojošo vārdnīcu *Tēzauris.lv*.

Pēc tam kopīgi pārrunā, kāpēc reizēm cilvēki saka, ka *laiks skrien*, un reizēm – ka *laiks velkas*. Skolēni min savus piemērus, kad viņiem *laiks skrien* un kad *velkas*.

Laiks pārdomām un sarunai

Vispirms apdomā un tad raksturo laiku, piemēram, zemeņu laiku, ziemas laiku, pārdomu laiku, sēņu laiku, skolas laiku, brīvlaiku, trūkst laika ... u. c.!

▶ **ATMINI VAĻASPRIEKU!** **(5. pielikums)**

Apgūstamais vārdu krājums: brīvais laiks, nodarbe, nodarbošanās, vaļasprieks

Valoddarbības veidi: lasīšana, klausīšanās, runāšana

Darba gaita

Spēli spēlē līdzīgi kā spēli *Mēmais šovs*.

Izdales materiālā ir iekļautas 12 attēlu un vārdu kartītes (5. pielikums), ko izdrukā un izgriež (var arī ielaminēt atkārtotai lietošanai).

1. variants

Spēli spēlē divās grupās (katrā grupā vienāds skaits skolēnu). Abas grupas saņem vienu kartīšu komplektu. Visas kartītes novieto uz galda kaudzītē aizklāti. Vienoņas, kura grupa un kurš no grupas sāks spēli. Tas skolēns, kurš paceļ kartīti, izmantojot žestus un mīmiku, nerunājot un nenorādot uz priekšmetiem telpā, attēlo kartītē redzamo vārdu savai grupai. Vārds jāparāda vienas minūtes laikā. Ja grupa atmin vaļasprieka nosaukumu – nosauc vārdu, saņem punktu. Tad gājiens pāriet otrai grupai. Ja grupa neatmin vaļasprieka nosaukumu, tā punktu

nesaņem, un gājiens pāriet atpakaļ pirmajai grupai, kura mēģina vienas minūtes laikā atminēt otrās grupas vaļasprieku. Ja vaļasprieks ir atminēts, grupa saņem punktu un turpina spēli, izdarot savu gājienu. Grupas ikreiz maina vaļasprieka nosaukuma attēlotāju tā, lai katrs grupas dalībnieks būtu vaļasprieka attēlotājs. Uzvar tā grupa, kura atminējusi visvairāk vārdu.

2. variants

Spēli spēlē līdzīgi kā spēlē vārdu skaidrošanas spēli *Alias*.

Skolotājs nosaka viena vārda skaidrošanas/minēšanas laiku. Spēli spēlē grupās (katrā grupā vienāds skaits skolēnu). Katra grupa saņem vienu kartīšu komplektu. Visas kartītes novieto uz galda kaudzītē aizklāti. Vienojuš, kurš no grupas sāks spēli. Tas skolēns, kurš paceļ kartīti, skaidro vārdu ar sinonīmu vai tādiem vārdiem, kas vedina uz pareizo atbildi, neizmantojot žestus un nenosaucot skaidrojamā vārda sakni. Grupas dalībnieku uzdevums ir, iekļaujoties laikā, atminēt vārdu. Grupas ikreiz maina vārda skaidrotāju. Uzvar tā grupa, kura atminējusi visvairāk vārdu.

► BRĪVĀ LAIKA PAVĒLNIEKŠ

Apgūstamais vārdu krājums: vaļasprieku nosaukumi, brīvais laiks, pavēlnieks

Valoddarbības veidi: rakstīšana, klausīšanās, runāšana, lasīšana

Darba gaita

Skolēni mājās izvēlas un atnes uz skolu zīmējumus vai fotogrāfijas, kurās redzams, kā viņi vieni vai kopā ar ģimenes locekļiem interesanti pavada brīvo laiku, kā nodarbojas ar saviem vaļaspriekiem. Klasē kopīgi izveido izstādi *Brīvā laika pavēlnieks*. Vaļasprieku nosaukumus raksta uz lapiņām, piestiprina zem fotogrāfijas. Pēc tam skolēni stāsta par savu vaļasprieku vai brīvā laika pavadīšanu, izmantojot teikumu konstrukcijas, ko skolotājs rāda uz ekrāna vai uzraksta uz tāfeles.

Piemērs

Man patīk ... (ko darīt?). Mans vaļasprieks/brīvā laika nodarbe ir ... (kas?).

vai

Brīvajā laikā es nodarbojas ... (ar ko?). ... (kas?) ir mans vaļasprieks.

vai

Mēs visi kopā ... (ko darām?). Mūsu ģimenes vaļasprieks/brīvā laika nodarbe ir ... (kas?).

► PLĀNOTĀJA VĒROŠANA UN LAIKA PLĀNOŠANA (6. pielikums)

Apgūstamais vārdu krājums: laiks, darbalaiks, brīvais laiks, plānošana, plānotājs, nedēļas dienu nosaukumi, pulksteņa laiks, datums, mācību stundu nosaukumi, konsultācija, mājasdarbs, pusdienu starpbrīdis, piezīmes, mērķis, vaļasprieks, gatavoties, plānot, izdoties, ilgt, notikt, ganīt, interesants, garlaicīgs, savlaicīgs, no pulksten ..., līdz pulksten ...

Valoddarbības veidi: rakstīšana, lasīšana, klausīšanās, runāšana

Darba gaita

Skolotājs lasa Jura Kronberga dzejoli *Laiks gana mūs* un lūdz skaidrot vārdu savienojumu *ganīt laiku*. Tad jautā, kā *laiks var ganīt cilvēku un cilvēks laiku, kā cilvēks var būt daļa no laika*. Kopīgi secina, ka *laika ganīšana* ir laika plānošana, un skolā laika plānošanai izmanto elektronisko dienasgrāmatu, kā arī iespiesto dienasgrāmatu.

Skolotājs uz ekrāna atver elektroniskā žurnāla sadaļu *Dienasgrāmata*. Kopīgi izpēta vienas nedēļas mācību priekšmetu un pārbaudes darbu plānojumu un izvēlas dienu, kad ir plānots pārbaudes darbs(-i). Skolotājs uzdod jautājumus, skolēni atbild.

Jautājumu piemēri

Kurā dienā tev būs pārbaudes darbs(-i)?

Kāds datums būs ... (dienas nosaukums)?

Cik pārbaudes darbu būs ... (dienas nosaukums)?

Kurā(-os) mācību priekšmetā(-os) ir plānots pārbaudes darbs(-i)?

Katrs skolēns saņem darba lapu (6. pielikums) un uzdevumus veic patstāvīgi. 1. uzdevumā ieraksta dienu, datumu un mācību priekšmetu(-us), kurā plānots(-i) pārbaudes darbs(-i).

2. uzdevumā skolēni aizpilda tabulu ar informāciju par iepriekšējo dienu pirms pārbaudes darba(-iem). Skolotājs skaidro, kā pieraksta pulksteņa laiku, piemēram, 9.00–9.40, kā to izlasa, piemēram, no pulksten deviņiem līdz deviņiem un četrdesmit minūtēm. Atgādina, ka latviešu valodā pulksteņa laika pierakstā starp pilnām stundām un minūtēm liek punktu, nevis kolu.

Lai varētu izpildīt 3. uzdevumu, skolēni sagatavo zaļas un sarkanas krāsas zīmuļus – brīvajam laikam piešķir zaļu krāsu, darbalaikam – sarkanu. Vispirms kopīgi noskaidro, kas ir skolēnu darbalaiks (mācību stundas, konsultācijas, mājasdarbu pildīšana), ko darbalaikā skolēni dara, tad skolēni 2. uzdevuma tabulā iekrāso savu darbalaiku sarkanā krāsā. Kopīgi secina, ka skolēnu brīvais laiks ir laiks, piemēram, starp mācību stundām, starpbrīdis un pusdienu starpbrīdis – kā arī laiks pēc mācību stundām līdz pulcīņiem. Pēc tam 2. uzdevuma tabulā ar zaļu krāsu iekrāso savu brīvo laiku (starpbrīžus, t. sk., pusdienu starpbrīdi, laiku pirms un pēc mācību stundām).

Klasē kopīgi pārrunā, ka mērķis ir labi uzrakstīt pārbaudes darbu, tāpēc tam nepieciešams savlaicīgi gatavoties, tāpat tam ir jāieplāno laiks. Skolotājs uzdod jautājumus, skolēni atbild.

Jautājumu piemēri

Kad tu plāno gatavoties pārbaudes darbam(-iem)?

No cikiem līdz cikiem tu gatavosies pārbaudes darbam(-iem)?

Kā tu plāno gatavoties pārbaudes darbam(-iem)?

Skolotājs norāda, ka pārbaudes darbam nav obligāti jāgatavojas tikai dienā pirms pārbaudes darba, to var darīt jebkurā citā dienā.

► PĀRDOMU LOGS „STARPBRĪDIS”

Apgūstamais vārdu krājums: brīvais laiks, starpbrīdis, plānošana, interesants

Valoddarbības veidi: rakstīšana, lasīšana, klausīšanās, runāšana

Darba gaita

Skolēni spriež, vai brīvais laiks skolā ir garš vai īss, tad secina, ka starpbrīdis starp stundām ir īss, bet pusdienu starpbrīdis ir garš – tā interesantu pavadīšanu var plānot, vispirms izvērtējot, kā starpbrīdi pavadā tagad un ko varētu darīt savādāk?

Katrs skolēns individuāli veido *Pārdomu logu* – sadala A4 lapu četrās daļās, katrai daļai uzraksta virsrakstu. Pirmais logs – skolēni zīmē redzes gleznu, kas saistīta ar starpbrīdi/pusdienu starpbrīdi. Otrais logs – skolēni raksta, ko viņi dara starpbrīdī/pusdienu starpbrīdī – raksta darbības vārdus tagadnē vienskaitļa 1. personā (es). Trešais logs – skolēni raksta vārdus, vārdu savienojumus vai frāzes, atbildot uz jautājumu, kā viņi jūtas starpbrīdī/pusdienu starpbrīdī. Ceturtais logs – skolotājs aicina padomāt un uzrakstīt, ko starpbrīdī/pusdienu starpbrīdī varētu darīt citādi, lai laiku pavadītu saturiski pilnvērtīgāk.

Kad pārdomu logs ir aizpildīts, skolēni turpina darbu pāros – izsaka viens otram savas pārdomas, secina, vai līdz šim starpbrīdis/pusdienu starpbrīdis tiek pavadīts interesanti, meklē kopīgo un atšķirīgo paveiktajā uzdevumā.

Piemērs

Pārdomu logs „Starpbrīdis”

<i>Zīmē starpbrīdi/pusdienu starpbrīdi!</i>	<i>Ko es daru starpbrīdī/pusdienu starpbrīdī?</i>
<i>Kā es jūtos starpbrīdī/pusdienu starpbrīdī?</i>	<i>Ko es varētu darīt citādi?</i>

Citi izmantojamie resursi

1. Kronbergs, J. *Laika bikses*. Rīga : Liels un mazs, 2019. Pieejams: [ŠEIT](#)
2. *Darba lapas bērniem*. 7–9 gadi. 10.1. un 10.2. uzdevums 46. lpp. Pieejams: [ŠEIT](#)
3. *Latvija drauga acīm*. 6–9 gadi. 13.–16. lpp. Pieejams: [ŠEIT](#)
4. *Latviešu valoda 1. klasei*. Mācību grāmata. 2. daļa, 2017., 32.–33. lpp. Pieejams: [ŠEIT](#)
5. *Latviešu valoda 3. klasei*. Mācību grāmata. 1. daļa, 2017., 42.–50. lpp. [ŠEIT](#)
6. Hačatrijana, L. & Linde, I. Darba lapas un atgādnes skolēnu problēmrisināšanas un pašvadības prasmju attīstīšanai: *Kā labāk izpildīt sarežģītus uzdevumus? Kā vadīt savu mācīšanos?* (2023). Pieejams: [ŠEIT](#)
7. *Tavaklase.lv*. Mācību video „Kā izvirzīt mērķi mācībām un atpūtai, un kā to uzraudzīt?”. Pieejams: [ŠEIT](#)

2. KĀ ATŠĶIRT TO, KO GRIBAS, NO TĀ, KO VAJAG?

► GRIBU! VAJAG! (7., 8. pielikums)

Apgūstamais vārdu krājums: vēlmes, vajadzības, kabatasnauda, banknote, karte, monēta, nauda, banka, bankomāts, vajadzēt, vēlēt, gribēt, varēt, krāt

Valoddarbības veidi: runāšana, lasīšana, klausīšanās, rakstīšana

Darba gaita

Uzdevums palīdz nostiprināt prasmi atpazīt vēlmes un vajadzības.

Izdāles materiālā ir iekļautas 18 kartītes (7. pielikums): 14 attēlu kartītes un 4 vārdu kartītes – viena kartīte ar uzrakstu *gribu*, otra kartīte ar uzrakstu *vajag*, trešā kartīte ar uzrakstu *vēlmes*, ceturtnā kartīte ar uzrakstu *vajadzības*.

1. variants

Skolēni strādā pāros. Katrs pāris saņem pilnu kartīšu komplektu. Attēlu kartītes novieto uz galda atklāti. Kartītes ar uzrakstu *vēlmes*, *vajadzības* novieto tā, lai zem tām varētu veidot divas kolonnas. Kartītes ar uzrakstu *gribu*, *vajag* novieto malā – uzdevuma sākumā tās nebūs nepieciešamas. Skolēni pamīšus paceļ vienu kartīti, aplūko situāciju un izlasa dotos vārdus. Pirms kartīti novieto pie kādas no grupām, skolēns, kurš pacēlis kartīti, stāsta par kartītē attēloto situāciju, izmantojot kartītē dotos vārdus un paraugu. Skolotājs teikumu piemērus rāda uz ekrāna. Tad kartīti novieto vienā vai otrā grupā – vēlmes/vajadzības.

Piemērs

A. Zēns **grib** konfekti. Bez tās viņš var dzīvot. Tā ir **vēlme**.

vai

Meitene **grib** jaunu velosipēdu. Bez tā viņa var dzīvot. Tā ir **vēlme**.

B. Cilvēkiem **vajag** ūdeni. Bez tā viņi nevar dzīvot. Tā ir **vajadzība**.

Pēc uzdevuma izpildes to pārrunā klasē, lai varētu kopīgi secināt, ka *gribu/vēlos* → vēlmes; *vajag* → vajadzības. Vēlmes ir preces vai pakalpojumi, bez kuriem var iztikt, bet, ja tos var saņemt vai iegādāties, tad dzīve ir interesantāka un patīkamāka. Skolotājs ar skolēniem diskutē par to, ka vēlmju piepildīšanai nereti ir nepieciešams ilgs laiks, tomēr visas vēlmes nav iespējams apmierināt. Tad skolotājs aicina novietot blakus vārdam *gribu*, vārdu *vēlmes*, blakus vārdam – *vajag*, vārdu – *vajadzības*. Izveidoto sakarību uzlīmē uz lapas.

Ieteikums. Skolotājs aicina skolēnus pārvietot kartītes (vai izdomāt situācijas) tā, lai kartītes, kuras šobrīd ir grupā *vēlmes*, pēc nozīmes kļūtu par *vajadzībām*, un pamatot, kādā gadījumā *vēlmes* kļūst par *vajadzībām* vai otrādi. Kopā secina, ka, mainoties prioritātēm, var mainīties arī *vajadzības*.

2. variants

Skolēni strādā pāros. Katrs pāris saņem pilnu kartīšu komplektu. Attēlu kartītes novieto uz galda atklāti. Kartītes ar uzrakstu *vēlmes*, *vajadzības* novieto tā, lai zem tām varētu veidot divas kolonnas. Skolēni pamīšus paceļ kartīti, apskata attēlu un no dotajiem vārdiem izveido teikumu, pasaka to, tad pārdomā sižetu un novieto kartīti vienā vai otrā grupā – *vēlmes/vajadzības*. Tad klasē pārrunā.

Pēc tam katrs skolēns saņem darba lapu (8. pielikums) un uzdevumu veic patstāvīgi – lasa un papildina tekstu, izmantojot dotos vārdus. Klasē pārrunā.

► TIRDZNIECĪBA (9., 10. pielikums)

Apgūstamais vārdu krājums: prece, pakalpojums, tirdzniecība, ēdnīca, kafejnīca, apavu darbnīca, frizētava, maiznīca, restorāns, pirkt, pārdot, tirgot, piedāvāt

Valoddarbības veidi: rakstīšana, lasīšana, klausīšanās, runāšana

Darba gaita

Uzdevums iepazīstina skolēnus ar jēdzieniem preču un pakalpojumu tirdzniecības jomā, palīdz apgūt preču vai preču grupu, vai pakalpojumu nosaukumus.

Ierosmei skolotājs aicina nosaukt tirdzniecības vai pakalpojumu sniegšanas vietas, kuras skolēni vai ģimene izmanto ikdienā vajadzību/vēlmju apmierināšanai. Tad kopīgi secina, ka, zinot katras konkrētās iestādes darbības veidu/nodarbošanos, var prognozēt, kādas preces, preču grupas vai pakalpojumus tā sniegs, un saprast, vai konkrētā cilvēka vajadzību/vēlmju apmierināšanai ir nepieciešams apmeklēt konkrēto tirdzniecības vai pakalpojuma sniegšanas vietu.

Izdales materiālā ir iekļautas 6 jēdzienu kartītes (9. pielikums) un 18 kartītes ar attēlu un jēdzienu raksturojošu vārdu, ko izdrukā un izgriež (var arī ielaminēt atkārtotai lietošanai).

1. variants

Skolēni strādā pāros. Katrs pāris saņem vienu kartīšu komplektu. Kartītes ar attēlu un jēdzienu novietoto uz galda atklāti citu zem citas. Jēdzienu paskaidrojošo vārdu kartītes sadala vienādi abiem pāra dalībniekiem. Skolotājs lasa (brīvi interpretējot) jēdziena skaidrojumu visiem pāriem vienlaicīgi, skolēni klausās. Tad, kad skolēns skolotāja lasītajā jēdziena skaidrojumā saklasa vārdu/vārdu savienojumu, kurš ir uzrakstīts viņam iedalītajās kartītēs, viņš kartīti novieto pie jēdziena. Piemēram, skolotājs lasa: „Ēdnīcā var ēst siltos ēdienus”. Skolēns kartīti ar atbilstošu attēlu un vārdu savienojumu novieto pie jēdziena *ēdnīca* kartītes. Vienam jēdzienam var būt vairākas jēdzienu paskaidrojošo vārdu kartītes, tās novieto vienu otrai blakus, tādējādi tiek izveidotas vizuālas jēdzienu paskaidrojošo vārdu rindas. Pēc tam klasē pārrunā pāru veikumu.

Klausīšanās teksts

Maiznīca – vieta, kur cep un pārdod maizi, gatavo, piemēram, grauzdiņus, sausiņus, rīvmaizi.

Ēdnīca – vieta, kur var paēst siltos, aukstos, saldus ēdienus, padzert dzērienus.

Restorāns – vieta, kur ēdienus un dzērienus, skanot mūzikai, pasniedz viesmīlis, var arī dejot.

Kafejnīca – vieta, kur var padzert, piemēram, kafiju, tēju, ēst saldus ēdienus, piemēram, smalkmaizītes, kūkas.

Apavu darbnīca – darbnīca, kur atjauno vai labo apavus.

Frizētava – vieta, kur griež, veido, krāso matus sievietēm, vīriešiem, bērniem.

2. variants

Skolēni strādā pāros. Katrs pāris saņem vienu kartīšu komplektu. Jēdzienu kartītes (attēls un jēdziens, piemēram, ēdnīca) novieto uz galda atklāti citu zem citas. Kartītes ar attēlu un jēdzienu skaidrojošo vārdu, piemēram, attēla kartīte ar vārdu *kafija* u. tml., sadalītas vienādi abiem pāra dalībniekiem. Skolotājs lasa jēdzienu skaidrojošos vārdus, nenosaucot pašu jēdzienu, skolēni tos grupē atbilstoši jēdzienam, piemēram, skolotājs saka: „Šajā pakalpojuma sniegšanas vietā var paēst siltos ēdienus.” Skolēnam būtu kartīte ar atbilstošo attēlu un vārdu jāatpazīst un jānovieto pie jēdziena, piemēram, *ēdnīca* kartītes. Tādējādi tiek izveidotas jēdzienu paskaidrojošo vārdu rindas. Pēc tam klasē pārrunā grupu veikumu.

Pēc uzdevuma katrs skolēns saņem darba lapu (10. pielikums). 1. uzdevumu skolēni veic pāros – viens otram uzdod jautājumus un atbild. Jautājot norāda uz konkrēto jēdziena kartīti, atbildot vēro preces vai pakalpojuma attēlu un sarunājas. Atbalstam izmanto doto sarunas piemēru. 2. uzdevumu veic patstāvīgi – vēro izveidotās jēdzienu paskaidrojošo vārdu rindas un raksta katram jēdzienam atbilstošu preces vai pakalpojuma nosaukumu, vai vārdu savienojumu. Pēc tam klasē pārrunā.

3. variants

Spēli spēlē pāros. Izmanto tikai 6 tirdzniecības vietu vai pakalpojumu vietu kartītes. Kartītes ar attēlu un jēdzienu raksturojošo vārdu neizmanto. Jēdzienu kartītes novieto uz galda aizklāti. Viens no skolēniem (pārī izvēlas, kurš sāks spēli) paceļ vienu jēdziena kartīti, to nerāda, un saviem vārdiem apraksta, ko konkrētajā vietā tirgo vai kādu pakalpojumu var saņemt šajā vietā. Otrs no pāra min. Ja atmin, paņem kartīti sev un turpina spēli – paceļ kartīti un ar saviem vārdiem apraksta to. Uzvar tas dalībnieks, kuram ir visvairāk jēdzienu kartīšu.

► PĀRDEVĒJS VAI PAKALPOJUMA SNIEDZĒJS, PIRCĒJS VAI PAKALPOJUMA SAŅĒMĒJS? (11. pielikums)

Apgūstamais vārdu krājums: pārdevējs, pircējs, pakalpojuma sniedzējs, pakalpojuma saņēmējs, pirkšana, pārdošana, pārdot, pirkt, piedāvāt, vēlēties

Valoddarbības veidi: rakstīšana, runāšana, klausīšanās, lasīšana

Darba gaita

Uzdevums palīdz izprast jēdzienus – *pārdošana* un *pirkšana*, kā arī atbilstošās lomas – *pārdevējs* vai *pakalpojuma sniedzējs*, *pircējs* vai *pakalpojuma saņēmējs*.

Katrs skolēns saņem darba lapu (11. pielikums) un vispirms izpēta **atgādni**. 2. uzdevumā vēro attēlus un raksta, kas attēlos ir redzams – pārdevējs vai pakalpojuma sniedzējs, pircējs vai pakalpojuma saņēmējs. 3. uzdevumā darbu turpina pāros. Viens otram stāsta par 2. uzdevuma attēliem, izmantojot dotos teikumu paraugus.

Pēc tam kopīgi secina, ka pārdevējs vai pakalpojuma sniedzējs piedāvā preci/sniedz pakalpojumu, bet pircējs vai pakalpojuma saņēmējs pērk preci/saņem pakalpojumu. Pircējam vai pakalpojuma saņēmējam ir iespējas un vēlēšanās pirkt preci vai saņemt pakalpojumu. Pārdevējs vai pakalpojuma sniedzējs var piedāvāt pircēja vēlmēm atbilstošu preci vai pakalpojumu.

► EIRO MONĒTAS

Apgūstamais vārdu krājums: monētas priekšpuse, monētas aizmugure, vērtība, monēta, eiro, cents, dilstošs, augošs, liels, mazs, krāsains, zelts, sudrabs, metāls, apaļš, taisnstūrveida, kvadrātveida, lielāks, mazāks, tikpat

Valodarbības veidi: runāšana, klausīšanās, lasīšana

Darba gaita

1. variants

Uzdevumam nepieciešamas 1, 2, 5, 10, 20, 50 centu un 1, 2 eiro monētas, kas veido vienu monētu komplektu. Skolēni strādā grupās (10 skolēni grupā). Katra grupa saņem monētu komplektu. Katram grupas dalībniekam nepieciešama balta, ļoti plāna papīra lapa un parastais zīmulis. Skolēni grupā brīvi izvēlas monētas, novieto tās uz galda, pāri pārliiek papīra lapu. Ar zīmuli krāso papīru vietā, kur pārklāta monēta (var izmantot atbilstošas krāsas zīmuli, piemēram, 1 centa monētai izmanto oranžu/brūnu zīmuli, 1 eiro monētai – pelēku u. tml.). Noklājot visu monētas laukumu, parādās tās atveids (kopē vienas monētas abas puses). Katrs skolēns kopē visas monētas. Pēc tam izgriež visu monētu abas puses. Skolotājs paskaidro, ka monētai ir divas puses – priekšpuse un aizmugure, un to, ka visās Eirozonas valstīs monētas priekšpuse ir vienāda. Lai nostiprinātu jēdzienu *monētas priekšpuse* un *monētas aizmugure* izpratni, skolotājs aicina skolēnus uzzīmētās monētas grupēt atbilstošos stabiņos.

Piemērs

monētas priekšpuse

monētas aizmugure

Ieteikums. Skolēni vēro monētas un atbild uz jautājumiem, piemēram, kura monēta ir vislielākā, kura monēta ir vismazākā. Skolotājs aicina skolēnus sakārtot visas monētas pēc to vērtības augošā/dilstošā secībā; sakārtot visas monētas pēc to izmēra augošā/dilstošā secībā. Klasē pārrunā.

Tad skolēni darbu turpina pāros. Skolotājs aicina katru skolēnu brīvi izvēlēties un novietot uz galda trīs dažādu monētu kopijas tā, lai būtu redzama tikai monētas aizmugure. Skolēni savstarpēji pārlicinās, vai atpazīst monētas vērtību, prognozē un skaita, kurš uz galda novietojis monētas ar lielāku kopējo vērtību, pievieno monētas priekšpusi, tad salīdzina, kuram monētu kopējā vērtība ir lielāka, mazāka vai abiem ir vienāda. Stāstījumā izmanto teikumu paraugus, ko skolotājs parāda uz ekrāna.

Piemērs

A. Man uz galda ir monētas ar kopējo vērtību 1 eiro 40 centi.

B. Man uz galda ir monētas ar kopējo vērtību 2 eiro. Manu monētu kopējā vērtība ir lielāka.

2. variants

Skolēni pēta Latvijas Bankas tīmekļa vietni <https://www.e-monetas.lv/iegade>, iegūst informāciju par naudu un stāsta par to, izmantojot vārdus *liela, maza, krāsaina, zelta, sudraba, apaļa, taisnstūrveida, kvadrātveida, citas formas, monētas priekšpuse, monētas aizmugure, vērtība* u. c.

Ieteikums. Skolēni pēta Veiksmes monētu Latvijas Bankas tīmekļa vietnē <https://www.e-monetas.lv/iegade/veiksmes-moneta>, stāsta par to un zīmē savu *Laiques monētu*. Klasē izveido izstādi.

Piemērs

Veiksmes monēta ir apaļa. Tās vērtība ir 5 eiro. Tā ir metāla monēta. Monēta ir krāsaina – sudraba un violetā krāsā. Tās priekšpusē ir redzams ceriņu zieds, bet aizmugurē – ceriņa ziedu ķekars. Tā ir skaista monēta!

► PREČU MAIŅA (12. pielikums)

Apgūstamais vārdu krājums: preču maiņa, vēlmes, kabatasnauda, mainīt, iegūt, vienoties, līdzvērtīgs

Valoddarbības veidi: runāšana, klausīšanās

Darba gaita

Skolēni strādā pāros. Katrs skolēns pārī saņem darba lapu: skolēns A saņem 12. pielikuma 1. lapu, skolēns B – 12. pielikuma 2. lapu. 1. uzdevumu skolēni veic patstāvīgi – iepazīstas ar *atgādni*. 2. uzdevumā skolēni strādā pāros – vispirms katrs vēro savas launaga kastītes attēlu, tad viens otram stāsta, kas atrodas viņa launaga kastītē. 3. uzdevumā skolēni pāros, lai apmierinātu savas vēlmes, noteiktā laikā savstarpēji mēģina samainīt produktus – vienoties, lai iegūtu vēlamos produktus. Drīkst mainīt tikai norādītos produktus pret norādītajiem.

Kad maiņa ir veikta, skolēni stāsta viens otram, kādi produkti ir viņa kastītē un kopīgi secina, ka viņi atteicās no kaut kā, lai iegūtu kaut ko citu. Tā ir preču maiņa.

Variants. Skolēni strādā pāros – no žurnāliem izgriež sešu dažādu produktu attēlus, novieto tos uz galda atklāti. Tad skolēni pēc kārtas izvēlas produktu attēlus, paņem tos un nosauc attēloto. Kad visi produkti ir sadalīti, skolēni apskata viens otra izvēli un mēģina vienoties, apmainīt produktus. Pēc tam kopīgi pārrunā, vai bija viegli vienoties par maiņu, vai bija tādas preces, kuras katrs gribēja paturēt sev, vai pēc vēlmju piepildīšanas uzturs launaga kastītē ir tikpat vērtīgs un veselīgs kā pirms maiņas, vai produktu apmaiņa ir līdzvērtīga.

Kopīgi secina, ka preču maiņa ir viens no veidiem, kā apmierināt savas vēlmes un vajadzības, ietaupot savus naudas līdzekļus, piemēram, kabatasnaudu, taču maiņai vienmēr ir jābūt līdzvērtīgai un tā jāsaņem ar vecākiem.

▶ VEIKALĀ (13. pielikums)

Apgūstamais vārdu krājums: dārgs, dārgāks, visdārgākais, lēts, lētāks, vislētākais, masa, tilpums, cena, prece, produkts, eiro, cents, ieteikt

Valoddarbības veidi: rakstīšana, lasīšana, klausīšanās, runāšana

Darba gaita

Spēli spēlē pilsētvidē grupās. Katrā grupā vienāds skaits skolēnu.

Skolotājs paskaidro, lai iepirktos izdevīgi, ir jāizmanto pirkumu saraksts, veikalā jāpēta informācija uz iepakojuma un cenu zīmes, jādomā par preces cenu kilogramā, litrā vai gabalā. Ne vienmēr izdevīgi pirkt preces, pie kurām ir uzraksti „Atlaide”, „Akcija”, „1 + 1” u. c. Svarīgi izvēlēties ne tikai lētāko preci, bet domāt, vai tā ir kvalitatīva, veselīga, garšīga. Kopīgi klasē noskaidro, kā pieraksta un lasa cenas.

Piemērs

1 litrs piena (kā?) maksā 0,81 eiro jeb 81 centu.

1 kilograms konfekšu (kā?) maksā 6,27 eiro jeb 6 eiro un 27 centus.

Katra grupa saņem darba lapu (13. pielikums), iepazīstas ar veikalā pētāmo preču sarakstu un uzdevumu – ar skolotāja atbalstu veikalā veikt pētījumu un aizpildīt tabulas. Vispirms skolēni veikalā vēro cenu zīmes un preču iepakojumu, tad salīdzina trīs dažādu ražotāju viena tilpuma piena cenas, pēc tam veikalā atrod pienu, kefīru un paniņas ar viszemāko cenu, savstarpēji salīdzina to cenas, lai noteiktu, kurš no šiem produktiem ir visdārgākais. Tad salīdzina trīs dažādu ražotāju biezpiena sieriņus – gan masu, gan cenu. Veicot uzdevumus, skolēni domā par masas/tilpuma un cenas attiecību.

Pirms grupas ieiet veikalā, skolotāja uzdevums ir brīdināt veikala personālu. Skolotājs nosaka laiku, cik ilgi skolēni veikalā var veikt pētījumu, vietu, kur visiem jāsatiekas, un uzrauga grupu darbu, paskaidrojot, kā lasīt informāciju uz iepakojuma un cenu zīmēs, kā sarunāties ar pārdevēju.

Kad visi uzdevumi ir paveikti, skolotājs uzdod pētījumu veikt patstāvīgi – veikalā izvēlēties trīs līdzīgas preces, aizpildīt tabulu un secināt, kuru preci iegādāties ir visizdevīgāk.

Atgriežoties klasē, grupas salīdzina preču cenas un stāsta, izmantojot vārdus *dārgs, dārgāks, visdārgākais, lēts, lētāks, vislētākais*, iesaka klasesbiedriem, kuru preci iegādāties ir izdevīgāk. Skolotājs teikumu piemērus rāda uz ekrāna.

Piemērs

Kūpinātā desa iepakojumā bija **lēta**. Vārītā desa iepakojumā bija **lētāka**. Sveramā desa bija **vislētākā**. Mēs iesakām pirkt sveramo desu.

Zemeņu sula bija **dārga**. Apelsīnu sula bija **dārgāka**. **Visdārgākā** bija bumbieru sula. Mēs iesakām pirkt zemeņu sulu, jo tā ir **vislētākā**.

Ieteikums. Skolēni izmanto veikalu elektroniskās avīzes – pēta preču cenas un noskaidro, kā cenu zīmēs tiek attēlotas atlaides un akcijas.

Citi izmantojamie resursi

1. Nauda un citas Cīruļu ģimenes lietas. Pieejams: [ŠEIT](#)
2. Ko bērni saka par kabatasnaudu, kad mamma sēž blakus. Pieejams: [ŠEIT](#)
3. Ziņkārīgi jautājumi par naudu. Pieejams: [ŠEIT](#)
4. Euro naudaszīmes (1. stāsts). Pieejams: [ŠEIT](#)
5. Euro drošības pazīmes (5. stāsts). Pieejams: [ŠEIT](#)
6. Euro monētas. Pieejams: [ŠEIT](#)
7. Vēlmes un vajadzības. Pieejams: [ŠEIT](#)

3. KĀDI NOTEIKUMI IR SABIEDRISKĀS VIETĀS, UN KĀPĒC TIE IR JĀIEVĒRO?

► SABIEDRISKA VIETA (14. pielikums)

Apgūstamais vārdu krājums: sabiedriska vieta, noteikums, drīkst, nedrīkst

Valoddarbības veidi: lasīšana, runāšana, klausīšanās

Darba gaita

Uzdevums veicina izpratni par to, kas ir/nav sabiedriska vieta.

Izdales materiālā ir iekļautas 12 attēlu kartītes ar vārdu, vārdu savienojumu vai frāzi un 12 kartītes ar aprakstu (14. pielikums), ko izdrukā un izgriež (var arī ielaminēt atkārtotai lietošanai).

Skolēni strādā pāros. Katrs pāris saņem pilnu kartīšu komplektu. Visas kartītes novieto uz galda atklāti – gan attēlu kartītes, gan kartītes ar aprakstu. Viens no pāra izvēlas vienu kartīti ar aprakstu, izlasa skaļi un novieto uz galda atstātus no pārējām kartītēm. Otrs skolēns meklē aprakstam atbilstošo attēla kartīti, nosauc attēlā redzamo vietu, noliek kartīti uz galda blakus aprakstam. Kad atbilstošā attēla kartīte ir atrasta, kartīti ar aprakstu izvēlas un skaļi lasa otrs skolēns. Klasē pārrunā.

Pēc tam, kad visas kartītes ar aprakstu ir savienotas ar atbilstošajām attēlu kartītēm, skolēni darbu turpina tikai ar attēlu kartītēm – tās grupē divās grupās – *ir sabiedriska vieta/nav sabiedriska vieta*.

Tālāk skolēni pāros izdomā vismaz divus noteikumus, ko drīkst un nedrīkst darīt katrā konkrētajā vietā un viens otram stāsta. Stāstījumā var izmantot teikumu piemērus, ko skolotājs parāda uz ekrāna.

Piemērs

*Tas ir tirgus. Tā **ir sabiedriska vieta**. Tīrgū **drīkst** (ko darīt?) vienoties par preces cenu. Tīrgū **nedrīkst** (ko darīt?) tirgoties ārpus darbalaika.*

*Tas ir dzīvoklis. Tā **nav sabiedriska vieta**. Dzīvoklī **drīkst** (ko darīt?) turēt mājdzīvniekus. Vakarā dzīvoklī **nedrīkst** (ko darīt?) trokšņot.*

Variants. Uzdevuma veikšanai var izmantot 9. pielikuma kartītes, pirms uzdevuma skolotājs atlasa atbilstošās sabiedrisko vietu kartītes. Skolēni strādā pāros. Katrs pāris saņem kartītes tikai ar tirdzniecības vietu vai pakalpojumu sniegšanas vietu attēliem. Kartītes novieto uz galda atklāti. Uzdevums ir atpazīt atbilstošo tirdzniecības/pakalpojuma sniegšanas vietu, nosaukt to un spriest par noteikumiem, kas tajā ir jāievēro. Klasē pārrunā.

► INFORMĀCIJA MAN APKĀRT

Apgūstamais vārdu krājums: zīme, teksts, noteikumi, informatīvā norāde, evakuācijas plāns, aizliegts, brīdināt, informēt, bīstams

Valodarbības veidi: runāšana, klausīšanās, lasīšana, rakstīšana

Darba gaita

Uzdevums attīsta tekstpratību, māca uztvert tekstus pilsētvidē, atpazīt informāciju, kas izteikta dažādos veidos – ar vārdiem vai ar attēliem, shēmām, grafikiem u. c., kā arī veicina izpratni par noteikumiem un to nozīmi sabiedrībā.

Skolotājs mudina skolēnus ieraudzīt un atpazīt informatīvas norādes pilsētā (apdzīvotas vietas centrā). Skolotāja vadībā skolēni fotografē veikalu izkārtnes, ceļa zīmes, ielu nosaukumu plāksnes, māju numuru plāksnes, iestāžu nosaukumu izkārtnes, informatīvas zīmes, piktogrammas, plakātus, reklāmas, sabiedriskā transporta kustības grafikus, pakalpojumu sniedzēju nosaukumus, darbalaikus u. c.

Atgriežoties klasē, visas pilsētvidē iegūtās informatīvās norādes apkopo, izprintē un grupē dažādās grupās, piemēram, aizlieguma, brīdinājuma grupa; grupa, kurā informācija izteikta ar vārdiem, attēliem vai shēmām; pēc informatīvās norādes atrašanās vietas – veikalā, kafejnīcā, sabiedriskā transporta pieturā, bibliotēkā; pēc vietas, kur informatīvās norādes ir piestiprinātas – uz durvīm, pie mājas, virs loga, uz afišu staba, pie žoga u. tml. Tad skolotājs uzdod jautājumus un skolēni atbild uz tiem.

Jautājumi

Kādas informatīvās norādes jūs pamanījāt visbiežāk?

Kādu informāciju informatīvās norādes sniedza?

Kāpēc informatīvās norādes ir nepieciešamas?

Kāpēc informatīvās norādes tiek izvietotas sabiedriskās vietās?

Kādas aizlieguma un brīdinājuma zīmes jūs atradāt?

Kur tās bija piestiprinātas?

Kā jūs sapratāt, ka tās kaut ko aizliedz, par kaut ko brīdina vai informē?

Vai atradāt kādu informatīvu norādi, kas nosaka pienākumus?

Pēc tam kopīgi secina, ka sabiedriskās vietās informatīvās norādes atspoguļo kādu konkrētu informāciju vai norāda uz noteiktu noteikumu ievērošanu.

(Modificēts no: Berra, S. *Ceļvedis pilsētu tekstu izpētē*. Populārzinātnisks izdevums valodniecībā. Rīga : LU Latviešu valodas institūts, 2020.)

Pēc tam skolēni fotografē skolā esošās informatīvās norādes un grupē tās. Tad stāsta, ko uzzināja – kas ir atļauts/aizliegts, par ko zīme/informatīvā norāde brīdina vai informē. Stāstījumā skolēni var izmantot nepabeigto teikumu piemērus, ko skolotājs parāda uz ekrāna.

Piemērs

Šī zīme norāda, ka ... .

Šī zīme aizliedz ... .

Šī zīme brīdina ... .

Ieteikums. Skolotājs pirms mācību stundas sagatavo skolas evakuācijas plānu uz A4 lapas. Skolēniem nepieciešami mobilie tālruņi fotografēšanai. Katrs skolēns saņem skolas evakuācijas plānu, izstaigā skolu, apzina skolā *bīstamās* vietas, piemēram, kāpnes, fotografē tās un atzīmē savā evakuācijas plānā. Ja kādam skolēnam nav mobilā tālruņa, tad skolēni strādā grupās – katrā grupā vismaz viens mobilais tālrunis. Atgriežoties klasē, katrs skolēns apskata fotogrāfijas un katrai bīstamai vietai izdomā savu brīdinājuma zīmi. Skolēni savu izdomāto brīdinājuma zīmi iezīmē evakuācijas plānā atbilstošajā vietā. Skolēni izdomā noteikumus, kas jāievēro *bīstamajās* vietās, demonstrē plānu klasesbiedriem un stāsta, kādu informatīvu norādi viņš konkrētajā vietā izvietotu – parāda uzzīmēto zīmi un lasa noteikumus/informāciju. Atbalstam skolotājs teksta piemēru parāda uz ekrāna.

Piemērs

Gaismu ieslēdz kustību sensors!

vai

Gaismas ieslēgšanos regulē kustību sensors!

► BĪSTAMIE IERADUMI (15. pielikums)

Apgūstamais vārdu krājums: ieradums, rīcība, sekas, dzīvība, veselība, bīstams, drošs

Valoddarbības veidi: runāšana, klausīšanās, rakstīšana, lasīšana

Darba gaita

Ikvienam cilvēkam dzīves laikā izveidojas savi ieradumi – ierasts rīcības vai uzvedības veids. Ieradumu dēļ cilvēki mēdz neievērot noteikumus, nereti dara to apzināti. Šādai rīcībai var būt veselībai un dzīvībai bīstamas sekas.

Katrs skolēns saņem darba lapu (15. pielikums). 1. uzdevumu skolēni veic patstāvīgi – vēro attēlus ar bīstamiem ieradumiem un katram bīstamajam ieradumam meklē atbilstošu drošu rīcību. 2. uzdevumā skolēni darbu turpina pāros – pamīšus viens otram apraksta konkrēto bīstamā ieraduma attēlu un lasa atbilstošo drošās rīcības padomu.

Variants. Skolēni aptaujā, piemēram, klasesbiedrus vai ģimenes locekļus par viņu bīstamajiem ieradumiem un uz A4 lapas uzzīmē tabulu, kurā apkopo iegūto informāciju. Pie katra bīstamā ieraduma raksta padomu, kā to mainīt, t. i., izdomā, kāda ir droša rīcība. Piemēru skolotājs parāda uz ekrāna.

Piemērs

Bīstams ieradums – bīstama rīcība	Padoms – droša rīcība
	<p><i>Ielu šķērso pa gājēju pāreju!</i></p>

Ieteikums. Skolēni apkopo savus bīstamos ieradumus tabulā, pārdomā, kā tos var mainīt. Izveido informatīvas norādes, kuras izvieto klasē redzamā vietā, stāsta.

► PRIEDĒKLI NE- LIETOT AIZLIEGTS! (16. pielikums)

Apgūstamais vārdu krājums: noteikums, rīcība, uzvedība, atbildība, zīme, norāde, atļauts, aizliegts

Valoddarbības veidi: rakstīšana, lasīšana, runāšana, klausīšanās

Darba gaita

Skolotājs stāsta par Vinniju Pūku, kurš ir teicis apmēram tā: „Darīt vajag tā, kā darīt vajag, bet darīt, kā nevajag – darīt nevajag.” Skolotājs paskaidro, ka piedēkli *ne-* lieto, lai noliegtu kādu darbību vai parādītu, ka darbība nenotiek, piemēram, *lasīt – nelasīt*.

Skolotājs stāsta, ka sabiedriskā vietā noteikumu atspoguļošanai tiek izmantotas, piemēram, aizlieguma un brīdinājuma, kā arī informatīvas norādes. Šajās norādēs bieži vien izmanto pamudinājuma teikumus, par ko liecina izsaukuma zīme teikuma beigās. Tāpat aizlieguma, brīdinājuma un informatīvās norādēs darbības vārdam tiek pievienots piedēklis *ne-*, lai norādītu, ko nedarīt, vai arī informāciju veido bez noliegtā darbības vārda, lietojot vārdu, kurš pats par sevi izsaka noliegumu, piemēram, aizliegts. Skolotājs uz ekrāna parāda piemērus un kopā ar skolēniem analizē tos.

Piemērs

**ATKRITUMUS
NEMEST!**

Aizliegums izteikts, lietojot darbības vārdu ar piedēkli *ne-*. Teikuma beigās liek izsaukuma zīmi.

**ATKRITUMUS
IZBĒRT
AIZLIEGTS!**

Aizliegums izteikts, lietojot vārdu, kurš pats par sevi izsaka noliegumu. Teikuma beigās liek izsaukuma zīmi.

Aizliegums izteikts ar attēlu.

Pēc tam pārrunā, ka visu trīs zīmju/norāžu informatīvā nozīme ir viena un tā pati, tikai tā ir izteikta dažādos veidos (teksts, attēls, forma, krāsa). Zīmes/norādes, kas noteikumus attēlo ar attēlu, ir viegli uztveramas, tomēr tās ir jāprot pareizi nolasīt (atkodēt tajās ietvertu), t. i., ir jāsaprot, ko zīme/norāde vēsta. Lai skolēni mācītos

saprast vizuālās aizlieguma zīmes, skolotājs rāda uz ekrāna piemērus, kopīgi pārrunā, kas attēlots zīmēs/norādēs, par ko liecina sarkanā svītra pāri zīmei, kādi noteikumi tajās ietverti – ko nedrīkst darīt/ko darīt aizliegts. Meklē zīmēs kopīgo, atšķirīgo.

Tad skolēni paši mācās atpazīt informatīvajās norādēs ietvērto informāciju – vēro un stāsta. Skolotājs vēš skolēnu uzmanību, ka informatīvajās norādēs nereti teksts un attēls tiek kombinēti vai norādēs ir tikai teksts vai tikai attēls.

Pēc tam mācās noteikt brīdinājuma zīmēs ietvērto informāciju – vēro zīmes, stāsta.

Tālāk skolotājs uz ekrāna demonstrē tabulu, kopīgi pārrunā to, raksta atbildes. Vispirms vēro zīmi/norādi, nosauc, ko redz un ko dara ar zīmē redzamo priekšmetu (darbības vārdu lieto pamatformā), tad darina darbības vārdus ar priedēkli *ne-*, pievieno atbilstošu lietvārdu. Pēc tam veido aizliegumus/kategoriskus apgalvojumus, taču darbības vārdu nelieto nolieguma formā (priedēkli *ne-* lietot aizliegts).

Piemērs

Ko darīt? Ko?	Ko nedarīt? Ko?	Ko darīt aizliegts?
lietot telefonu	nelietot telefonu	 Lietot telefonu aizliegts!
...	...	 ...

Katrs skolēns saņem darba lapu (16. pielikums). 1. uzdevumu veic patstāvīgi – apskata dotās sadzīves situācijas, lasa noteikumus un savieno tos ar atbilstošu attēlu.

2. uzdevumā skolēni strādā pāros – salīdzina 1. uzdevuma atbildes. Klasē kopīgi pārrunā, kādi noteikumi katrā konkrētajā attēlā ir pārkāpti. Pārrunā, kāpēc, viņuprāt, attēlam ir pārvilkta sarkana līnija. 3. uzdevumā skolēni patstāvīgi vēro aizlieguma zīmes un raksta, ko darīt aizliegts. 4. uzdevumā skolēni patstāvīgi raksta noteikumus – teikumus veido tā, lai definētu drošas rīcības modeli. Pēc tam klasē pārrunā.

Iespējamās atbildes

Nespēlēties uz ielas! → **Spēlēties** mājas pagalmā vai speciāli ierīkotā laukumā!

Neej pāri ielai pie sarkanās gaismas! → Ielu **šķērso** pie zaļās gaismas!

Citi izmantojamie resursi

1. Bīstamo ieradumu analizēšana (1.4. pielikums, 19. lpp.). Pieejams: [ŠEIT](#)

2. Tiesības un pienākumi, noteikumi. Interaktīva spēle *Redzi! Prognozē! Rīkojies!* Pieejams: [ŠEIT](#)

4. KĀ PĒTĪT UN RAKSTUROT SAVU PILSĒTU UN NOVADU?

► MANS NOVADS SEŠOS STĀSTOS (17. pielikums)

Apgūstamais vārdu krājums: novads, novada simboli, vizītkarte

Valoddarbības veidi: rakstīšana, lasīšana, klausīšanās, runāšana

Darba gaita

Uzdevums palīdz skolēniem izprast, kas ir vizītkarte, iepazīstinās ar vizītkaršu veidiem.

Skolēnu uzdevums ir veidot sava novada vizītkarti metamā kauliņa formā – īsi izstāstīt sešus dažādus stāstus par savu novadu.

Vispirms skolēni skaidro vārdu *vizītkarte*, izmantojot skaidrojošo vārdnīcu *Tēzaurus.lv*, pārrunā, kādu informāciju norāda vizītkartē. Skolotājs var demonstrēt reālus vizītkaršu piemērus.

Lai skolēnus iepazīstinātu ar video vizītkarti un tās īpašnieci – novadu, skolotājs piedāvā skolēniem noskatīties, piemēram, Rēzeknes novada video vizītkarti <https://youtu.be/PlKvLPDrDZY?si=AtxAKQJ1i6bU1f7X>. Skatīšanās laikā katram skolēniem Boņuka stāstījumā ir jāsaklusa informācija par Rēzeknes novadu. Pēc video noskatīšanās skolēni sadalās piecās grupās, pārrunā dzirdēto informāciju, pieraksta to. Skolotājs aicina katru grupu izstāstīt informāciju, kas, viņuprāt, visprecīzāk, visinteresantāk, visspilgtāk raksturo Rēzeknes novadu. Skolotājs katru informāciju ieraksta interaktīvās tāfeles ekrānā metamā kauliņa formā (17. pielikums) atsevišķā skaldnē. Informācija atkārtoties nedrīkst. Pēdējā skaldnē skolotājs ieraksta – Rēzeknes novads. Tad skolotājs lūdz kādu skolēnu izstāstīt par Rēzeknes novadu, vērojot nesalocīto figūru, un kopīgi secina, ka ir izveidota Rēzeknes novada vizītkarte.

Pēc tam katrs skolēns saņem darba lapu (17. pielikums) un veido sava novada vizītkarti, piemēram, skaldnēs var rakstīt novada nosaukumu, ielīmēt iepriekš sagatavotu krāsainu novada ģerboni, karogu, norādīt krāsas, kas raksturo konkrēto novadu, minēt slavenākos novada cilvēkus. Īpaši jādomā par īsu un koncentrētu informācijas pierakstu.

Ieteikums. Informācija par konkrēto novadu ir atrodama katra konkrētā novada tīmekļa vietnē.

Kad uzdevums ir izpildīts, skolēni izgriež metamā kauliņa formu, saloka un salīmē to. Tad skolēni stāsta par savu novadu, vērojot informāciju kuba skaldnēs. Stāstīšanas atbalstam skolēni var izmantot nepabeigtos teikumus, ko skolotājs parāda uz ekrāna.

Nepabeigto teikumu piemēri

Es izveidoju ... novada vizītkarti.

Tas ir ... novada ģerbonis.

Tajā attēlots ... .

Novadā ir vislielākais/visaugstākais/vismodernākais/vissenākais ... .

Man ļoti patīk ..., jo ... .

Klasē izveido izstādi *Mans novads sešos stāstos*.

► DOKUMENTĀLĀ FILMA

Apgūstamais vārdu krājums: dokumentālā filma, novads, slavens cilvēks, pētījums

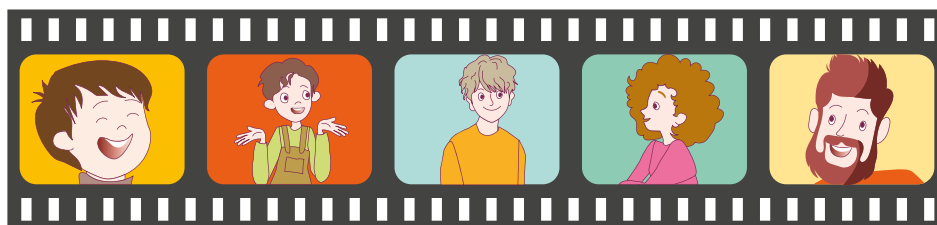
Valodarbības veidi: rakstīšana, lasīšana, klausīšanās, runāšana

Darba gaita

Skolotājs stāsta, ka slavena filmu kompānija vēlas filmēt dokumentālo filmu (kinofilmu veids, kurā stāsta par reāliem cilvēkiem vai notikumiem) par slaveniem novada cilvēkiem. Lai filmā iekļautu informāciju par interesantu un slavenu cilvēku, par kuru skolēns ir veicis pētījumu, skolēniem ir jāiztur kinoprove.

Vispirms skolēni veic pētījumu pēc plāna, piemēram, izvēlas slavenu sava novada cilvēku, noskaidro viņa nodarbošanos vai profesiju, ar ko šis cilvēks ir pazīstams novadā u. tml., izdrukā viņa fotogrāfiju (klasē vienojas par izmēru).

Skolotājs sagatavo filmas lenti, piemēram, tapetes ruļļa gabalu, sadala to posmos tā, lai pirmais kadrs tiktu atvēlēts novada nosaukumam, otrais kadrs – kādam novada simbolam, pārējie kadri atbilstoši skolēnu skaitam klasē – katram skolēnam viens kadrs (te tiks ielīmēta slavenā cilvēka fotogrāfija).

Katrs skolēns saņem vienu baltu A4 lapu un piecu minūšu laikā uz lapas uzraksta 1–3 interesantas lietas par slavenu cilvēku (izraksta no iepriekš sagatavotā pētījuma). Skolēnam ar savu stāstījumu jāpārlicina režisoru komanda dokumentālajā filmā iekļaut tieši šo cilvēku. Skolēni prezentācijā var izmantot teikumu konstrukcijas, ko skolotājs parāda uz ekrāna.

Piemērs

Šo slaveno cilvēku sauc ... .

Viņš/viņa ir ... .

Tas skolēns, kurš stāsta par novada slaveno cilvēku, ir aktieris, visi pārējie – režisori. Kad aktieris beidzis savu uzstāšanos, režisori aplaudē. Slavenā cilvēka fotogrāfija tiek ielīmēta vienā filmas kadrā, zem tās tiek uzrakstīts vārds, uzvārds, tādējādi nostiprinot īpašvārdu rakstību. Pēc uzdevuma veikšanas klasē redzamā vietā izvieto filmas lenti ar slavenu cilvēku attēliem.

► DETEKTĪVI

Apgūstamais vārdu krājums: novads, interesants cilvēks, detektīvs

Valoddarbības veidi: rakstīšana, lasīšana, klausīšanās, runāšana

Darba gaita

Vispirms noskaidro vārda *detektīvs* nozīmi, izmantojot skaidrojošo vārdnīcu *Tēzauris.lv*, un to, ka šoreiz nav noticis noziegums, bet detektīvu uzdevums būs meklēt novadā interesantus un slavenus cilvēkus.

Spēli spēlē grupās (grupā vienāds skaits skolēnu). Katra grupa uz A4 lapas uzzīmē zvaigzni, izkrāso to un izgriež – tā būs detektīva zvaigzne. Detektīva zvaigzne ir apbalvojums. Skolotājs sagatavo tik interesantu un slavenu cilvēku kartīšu (vārds un uzvārds), cik grupās ir sadalīta klase. Katra grupa izlozē *meklēšanā izsludināto cilvēku*, t. i., to, ko meklēs, piemēram, rakstnieku, dzejnieku, politiķi, dziedātāju, mākslinieku, sportistu, kas dzīvo vai dzīvojis novadā. Skolēni iegūst informāciju par izlozēto cilvēku, meklējot atbildes uz jautājumiem dažādos pieejamos resursos. Atbildes pieraksta, veidojot domu zīrnēkli. Jautājumus skolotājs parāda uz ekrāna.

Jautājumi

Kā sauc šo cilvēku?

Ar ko viņš/viņa nodarbojas/nodarbojās?

Kāpēc mūsu novads lepojas ar šo cilvēku?

Kad informācija ir apkopota, katra detektīvu grupa pārējām skolēnu grupām stāsta par slaveno cilvēku, neatklājot viņa identitāti, pārējās grupas min detektīvmīklu – mēģina nosaukt šī cilvēka vārdu, uzvārdu. Tā grupa, kura atmin, iegūst detektīva zvaigzni no grupas, kura uzdeva mīklu.

Uzvar tā grupa, kurai ir visvairāk sakrāto apbalvojumu – detektīva zvaigžņu.

Ieteikums. Ja skolēni nevar atminēt slavenā cilvēka vārdu, skolotājs uz ekrāna parāda konkrētā cilvēka fotogrāfiju. Fotogrāfiju var parādīt arī tad, ja cilvēka vārds, uzvārds ir atminēts.

DARBA LAPA „LAIKS BIJA, LAIKS IR, LAIKS BŪS”

1. Līnijas vidū pie vislielākā punkta raksti vārdu raksti šodien! Zem līnijas atbilstošā vietā raksti vārdus **parīt, aizvakar, rīt, vakar, aizparīt!**

2. Darini salikteņus!

Piemērs

aizvakar + diena → aizvakardiena

vakar + diena → _____

šo + diena → _____

rīt + diena → _____

parīt + diena → _____

aizparīt + diena → _____

1. uzdevumā virs līnijas atbilstošā vietā raksti **darinātos salikteņus!**

DARBA LAPA „LAIKS BIJA, LAIKS IR, LAIKS BŪS”

3. Skaidro vārdus! Izmanto skaidrojošo vārdnīcu [Tēzaurus.lv](http://Tezaurus.lv)!

- Aizvakardiena – _____
- Vakardiena – _____
- Šodiena – _____
- Rītdiena – _____
- Parītdiena – _____
- Aizparītdiena – _____

4. Strādājiet pāri! Viens otram jautājiet par dienu, kas bija, kas ir un kas būs! Izmantojiet 2. uzdevumā darinātos salikteņus! Izmantojiet vārdus *pirms, pēc, bija, ir, būs*!

Piemērs

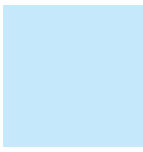
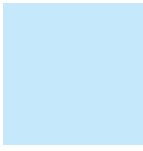
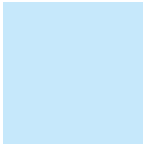
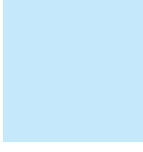
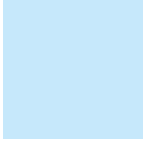
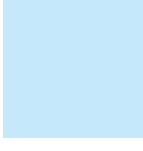
A. Kas **būs** pēc šodienas?

B. **Pēc** šodienas **būs** rītdiena.

DARBA LAPA „LAIKS BIJA, LAIKS IR, LAIKS BŪS”

5. Aizpildi atgādni! Raksti mēneša nosaukumu, dienu nosaukumus un atbilstošus datumus!

Atgādne „Dienu nosaukumi”

aizvakar bija	vakar bija	šodien ir	rīt būs	parīt būs	aizparīt būs
					
_____	_____	trešdiena	_____	_____	_____

6. Strādājiet pāri! Vērojiet atgādni! Viens otram jautājiet par dienu, kas bija, kas ir un kas būs! Atbildot nosauciet datumu, mēnesi, dienu! Izmantojiet vārdus **bija, ir, būs!**

Piemērs

A. Kura diena **ir** šodien?

B. Kura diena **bija** vakar?

A. Kura diena **būs** rīt?

B. Šodien **ir** 5. oktobris, trešdiena.

A. Vakars **bija** 4. oktobris, otrdiena.

B. Rīt **būs** 6. oktobris, ceturtdiena.

DARBA LAPA „KO ES DARU? AR KO ES NODARBOJOS?”

1. Raksti savu dienas režīmu! Pulksteņa ārpusē raksti darbības vārdu, ko tu dari konkrētajā laikā!

Dienas režīms

2. Vēro piemēru! Aizpildi tabulu! Izmanto 1. uzdevuma darbības vārdus! Pulksteņa laiku raksti ar cipariem!

Ko es daru no rīta, dienā, vakarā?	No cikiem?	Līdz cikiem?
<i>Es guļu</i>	<i>no 21.00</i>	<i>līdz 6.00.</i>
Es ...	no ...	līdz ... .
Es ...	no ...	līdz ... .
Es ...	no ...	līdz ... .
Es ...	no ...	līdz ... .
Es ...	no ...	līdz ... .
Es ...	no ...	līdz ... .

3. Strādājiet pāri! Stāstiet vai jautājiet un atbildiet viens otram par savu dienas režīmu! Izmantojiet 2. uzdevuma tabulu!

Piemērs

*Es mācos **no** pulksten deviņiem **līdz** pulksten trīspadsmiņiem.*

vai

A. Cikos tu celies?**B.** Es ceļos pulksten sešos.**B.** No cikiem līdz cikiem tu esi skolā?**A.** Es skolā esmu **no** astoņiem **līdz** trīspadsmiņiem.

DARBA LAPA „KO ES DARU? AR KO ES NODARBOJOS?”

4. Vēro 1. uzdevumu! Pulksteņa modeli aplīšus pie sava darbalaika izkrāso sarkanā krāsā, pie brīvā laika – zaļā krāsā! Izraksti un grupē darbības vārdus!

Darbalaiks	Brīvais laiks

5. No 4. uzdevuma brīvā laika kolonnas izraksti trīs darbības vārdus! Vēro piemēru un veido lietvārdus – brīvā laika nodarbjū/ vaļasprieku nosaukumus!

Ko es daru?	Ko man patīk darīt?	Mana brīvā laika nodarbe/ vaļasprieks ir ...
<i>lasu</i>	<i>lasīt</i>	<i>lasīšana</i>

6. Strādājiet pāri! Jautājiet viens otram un atbildiet, ar ko nodarbojaties brīvajā laikā! Nosauciet brīvā laika nodarbi/ vaļasprieku!

Piemērs

A. Ko tev patīk darīt brīvajā laikā?

B. Brīvajā laikā man patīk **lasīt** (ko darīt?).

A. Tava brīvā laika nodarbe ir **lasīšana** (kas?).

vai

A. Tavs vaļasprieks ir **lasīšana** (kas?).

DARBA LAPA „LAIKA RITĒJUMS DAŽĀDĀM PAAUDZĒM”

1. Aptaujā dažādu paaudžu savas ģimenes locekļus! Uzzini, ko viņiem patīk darīt brīvajā laikā! Raksti!

Tētim brīvajā laikā patīk .....

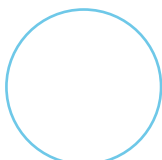
Mammai brīvajā laikā patīk .....

Vectēvam brīvajā laikā patīk .....

Vecmammai brīvajā laikā patīk .....

..... brīvajā laikā patīk .....

..... brīvajā laikā patīk .....

DARBA LAPA „LAIKA RITĒJUMS DAŽĀDĀM PAAUDZĒM”

2. Izpēti atgādni! Kas tajā attēlots?

Atgādne „Vaļasprieki”

Vectēvam patīk makšķerēt (ko darīt?). Vectēva vaļasprieks ir **makšķerēšana** (kas?).

makšķerēt + ~~š~~šana → makšķerēšana

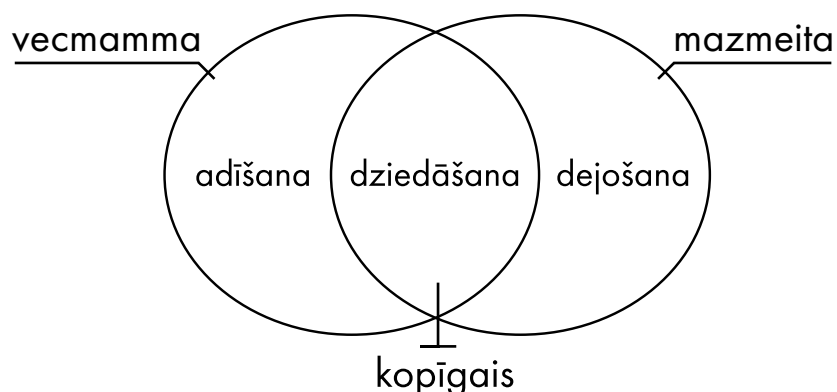
Mazdēlam patīk gleznot. Mazdēla vaļasprieks ir **gleznošana**. Vectēvam un mazdēlam **nav kopīga** vaļasprieka.

Vecmammai patīk adīt un dziedāt. Vecmamma vaļasprieki ir **adīšana** un **dziedāšana**.

Mazmeitai patīk dejot un dziedāt. Mazmeitas vaļasprieki ir **dejošana** un **dziedāšana**.

Vecmammai un mazmeitai **ir kopīgs** vaļasprieks – **dziedāšana**.

DARBA LAPA „LAIKA RITĒJUMS DAŽĀDĀM PAAUDZĒM”

3. Pārveido 1. uzdevumā rakstītos darbības vārdus par brīvā laika nodarbju/vaļasprieku nosaukumiem! Turpini teikumus! Ja nepieciešams, izmanto atgādni!

Tēta brīvā laika nodarbe/vaļasprieks ir .....

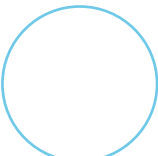
Mammas brīvā laika nodarbe/vaļasprieks ir .....

Vectēva brīvā laika nodarbe/vaļasprieks ir .....

Vecmammmas brīvā laika nodarbe/vaļasprieks ir .....

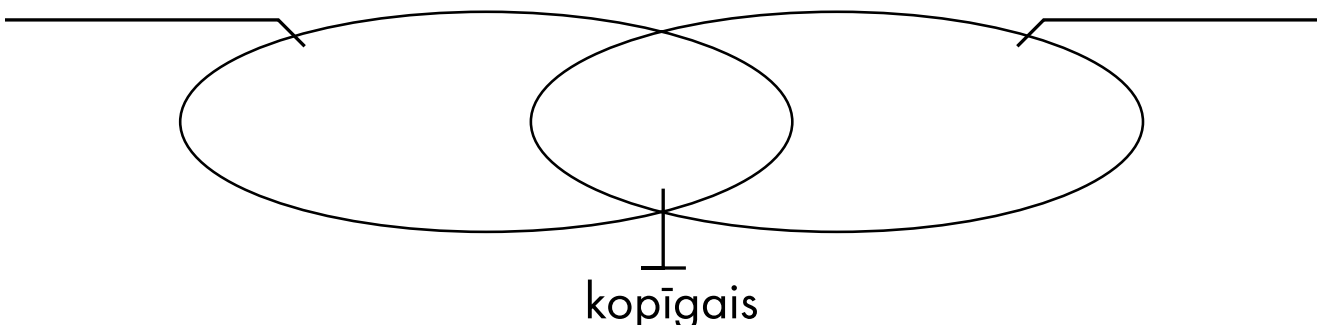

..... brīvā laika nodarbe/vaļasprieks ir .....

..... brīvā laika nodarbe/vaļasprieks ir .....

4. Grupē divu paaudžu, piemēram, vecāku un vecvecāku brīvā laika nodarbes/vaļaspriekus Venna diagrammā!

5. Strādājiet pāri! Vērojiet, vai dažādām paaudzēm ir kopīgi vaļasprieki! Stāstiet viens otram! Ja nepieciešams, izmantojiet 2. uzdevuma atgādni!

DARBA LAPA „ĀTRS KĀ ..., LĒNS KĀ ...”

Atgādne „Salīdzinājums”

Laiks ir ātrs kā vilciens.

Laiks ir lēns kā gliemezis.

DARBA LAPA „ĀTRS KĀ ..., LĒNS KĀ ...”

1. Kas ir ātrs(-a)? Kas ir lēns(-a)? Savieno!

lēns(-a)

ātrs(-a)

2. Izmanto vārdus no 1. uzdevuma! Vēro atgādni un salīdzini laiku! Skaidro pasvītrotos vārdus, izmanto Tēzauris.lv!

Lēn**a** ir .....

Lēn**s** ir .....

Lēn**s** ir .....

Laiks ir lēns kā .....

Laiks velkas kā .....

Ātr**a** ir .....

Ātr**s** ir .....

Ātr**s** ir .....

Laiks ir ātrs kā .....

Laiks steidzas kā .....

Laiks skrien kā .....

IZDALES MATERIĀLS „ATMINI VAĻASPRIEKU!”

sēņošana

makšķerēšana

ogošana

lasīšana

fotografēšana

peldēšana

ceļošana

dejošana

vingrošana

adīšana

gleznošana

dziedāšana

DARBA LAPA „PLĀNOTĀJA VĒROŠANA UN LAIKA PLĀNOŠANA”

1. Raksti dienu, datumu un mācību priekšmetu(-us), kurā(-os) plānots(-i) pārbaudes darbs(-i)!

Diena _____

Datums _____

Mācību priekšmets _____

Mācību priekšmets _____

2. Aizpildi plānotāju! Raksti dienu, datumu, mācību priekšmetu nosaukumus, mācību priekšmetu un starpbrīžu sākuma un beigu laikus! Raksti, ko tu dari pēc mācību stundām!

Plānotājs (diena pirms pārbaudes darba)

Diena		
Datums		
Nr.	Laiks	Mācību priekšmets/ starpbrīdis
0.		
1.		
2.		
3.		
4.		
5.		
6.		
7.		

DARBA LAPA „PLĀNOTĀJA VĒROŠANA UN LAIKA PLĀNOŠANA”

Laiks pēc mācību stundām	
No cikiem līdz cikiem?	Ko dari?

3. Savu brīvo laiku 2. uzdevuma plānotājā izkrāso zaļā krāsā, darbalaiku – sarkanā! Stāsti, kad tu plāno gatavoties pārbaudes darbam!

IZDALES MATERIĀLS „GRIBU! VAJAG!”

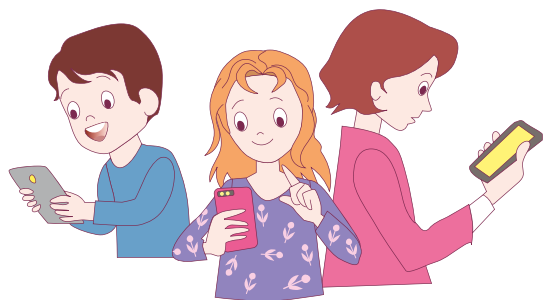

GRIBU

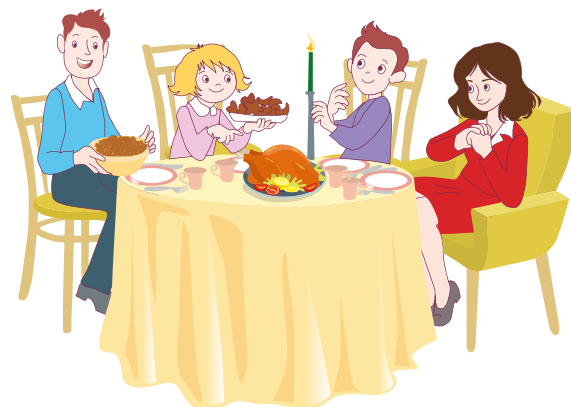
VAJAG

→ VĒLMES

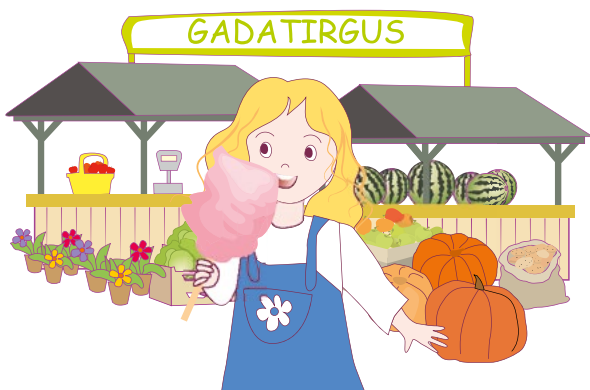
→ VAJADZĪBAS

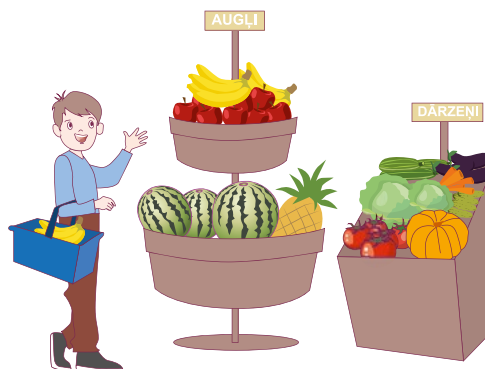
telefons, bērni, spēles, spēlēt

svētki, ģimene, svinēt, kopā

**cukurvate, gadatirgus,
mieloties, meitene, ar**

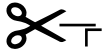
**pirkt, veikals, dārzeņi, zēns,
auglis, un**

lidot, gaisa balons, ar, cilvēks

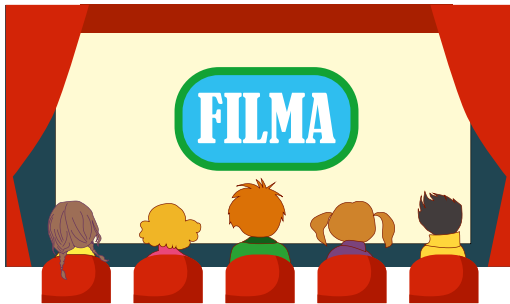
bērni, smilšu pils, būvēt

**pirkt, meitene, saldumi,
limonāde, un**

zēns, zobārsts, apmeklēt

**filma, skatīties, kinoteātris,
bērni**

**aptieka, tētis, doties, zāles,
pēc, uz**

gribēt, lācis, meitene

māmiņa, meita, zābaki, pirkt

**meitene, krāsaini, gribēt,
zābaki**

mācīt, skolotājs, skolēni, skola

DARBA LAPA „KĀ ATŠĶIRT TO, KO GRIBAS, NO TĀ, KO VAJAG?”

Lasi! Papildini tekstu! Izmanto dotos vārdus!

kabatasnauda, vajadzību, nauda, vēlmi, banknotes, karti, monētas, sakrāt, naudu, bankā

Cilvēki tērē _____, lai apmierinātu savas vēlmes un vajadzības. To, bez kā cilvēki nevar iztikt, sauc par _____. To, ko cilvēki vēlas, lai gan varētu bez tā iztikt, sauc par _____.

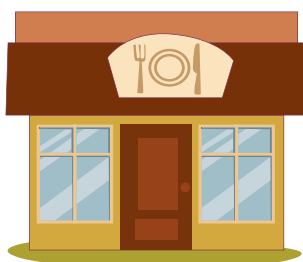
_____ ir līdzeklis, kas mums palīdz iegādāties preces un pakalpojumus. Nauda var būt no metāla izgatavotas _____ un papīra _____. Cilvēki naudu glabā _____. Lai naudu izņemtu no bankomāta, izmanto bankas _____.

Nauda, kuru vecāki dod bērniem un bērni to var tērēt pēc saviem ieskatiem, ir _____. Ja visu naudu neiztērē, to var _____.

IZDALES MATERIĀLS „TIRDZNICĪBA”

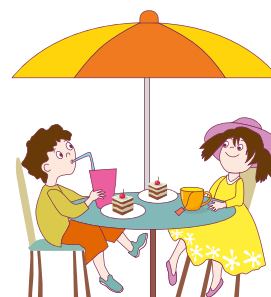
Maiznīca

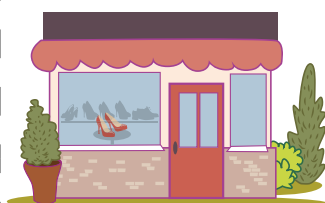
Ēdnīca

Restorāns

Kafejnīca

Apavu
darbnīca

Frizētava

kūka

smalkmaizīte

salāti

torte

saldais ēdiens

saldais ēdiens

maize

grauzdiņš

rīvmaize

siltais ēdiens

aukstais ēdiens

sausīņi

dzēriens

viesmīlis

kafija

tēja

matu griešana un
veidošana

apavu labošana

DARBA LAPA „TIRDZNIECĪBA”

1. Strādājiet pāri! Vērojiet izveidotos jēdzienu skaidrojumus! Norādiet uz konkrētu jēdziena kartīti, jautājiet viens otram un atbildiet!

Piemērs

A. *Kas tas ir?*

B. *Tas ir veikals.*

A. *Vai tur kaut ko pārdod vai tur var saņemt pakalpojumu?*

B. *Šajā veikalā pārdod maizi, pienu, gaļu.*

2. Vēro izveidotos jēdzienu skaidrojumus! Raksti atbilstošos preču vai pakalpojumu nosaukumus!

Maiznīca → _____

_____

Ēdnīca → _____

_____

Restorāns → _____

_____

Kafejnīca → _____

_____

Apavu darbnīca → _____

_____

DARBA LAPA „PĀRDEVĒJS VAI PAKALPOJUMA SNIEDZĒJS, PIRCĒJS VAI PAKALPOJUMA SAŅĒMĒJS?”

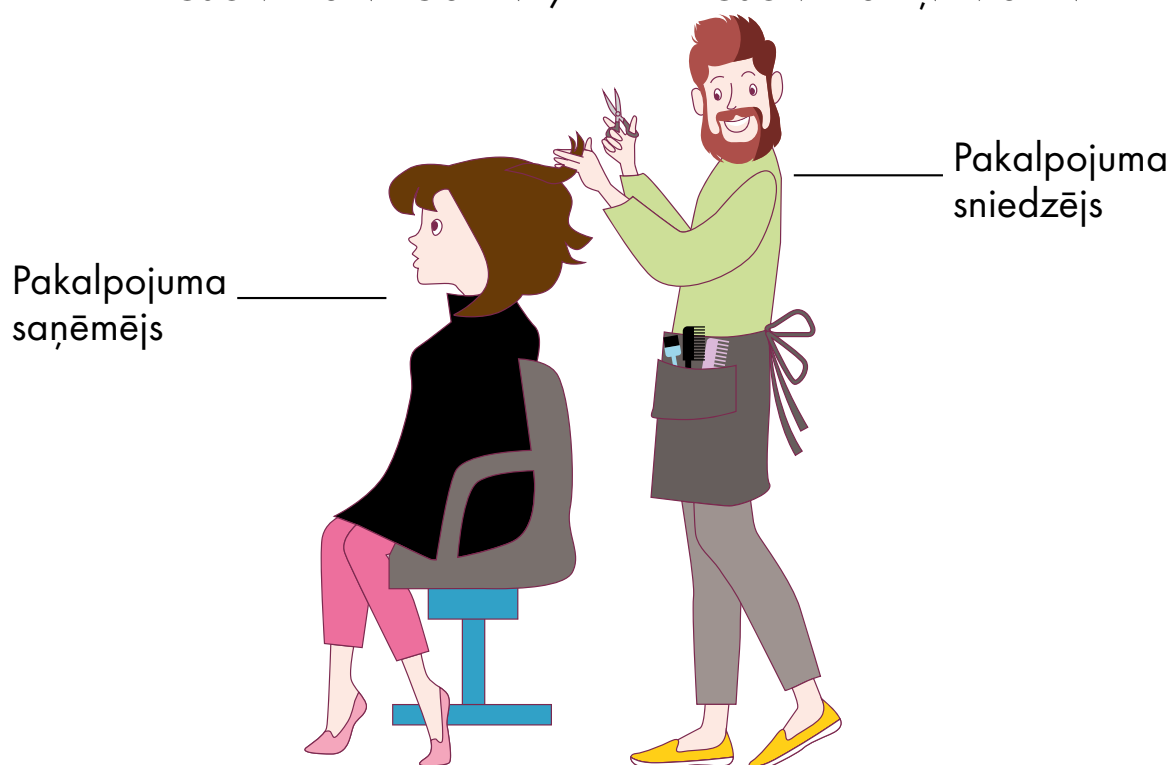
1. Izpēti atgādni!

Atgāadne

PĀRDOŠANA/PIRKŠANA

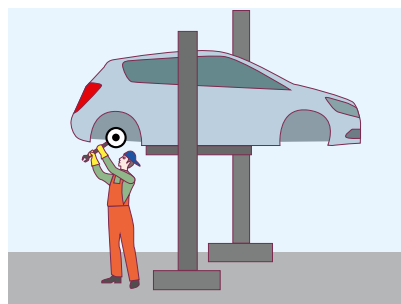
PAKALPOJUMA SNIEGŠANA/PAKALPOJUMA SAŅĒMŠANA

DARBA LAPA „PĀRDEVĒJS VAI PAKALPOJUMA SNIEDZĒJS, PIRCĒJS VAI PAKALPOJUMA SAŅĒMĒJS?”

2. Vēro attēlus! Raksti, kas attēlā redzams – pārdevējs vai pakalpojuma sniedzējs, pircējs vai pakalpojuma saņēmējs!

3. Strādājiet pāri! Viens otram stāstiet par 2. uzdevuma attēliem! Izmantojiet teikumu paraugus!

Piemērs

A. Tā ir **pārdevēja**. Viņa **pārdod** konfektes. Tā ir **pārdošana**.

B. Tas ir **pircējs**. Viņš **pērk** konfektes. Tā ir **pirkšana**.

A. Tā ir **friziere**. Viņa piedāvā **friziera pakalpojumus** – griež un veido matus. Tā ir **pakalpojuma sniegšana**.

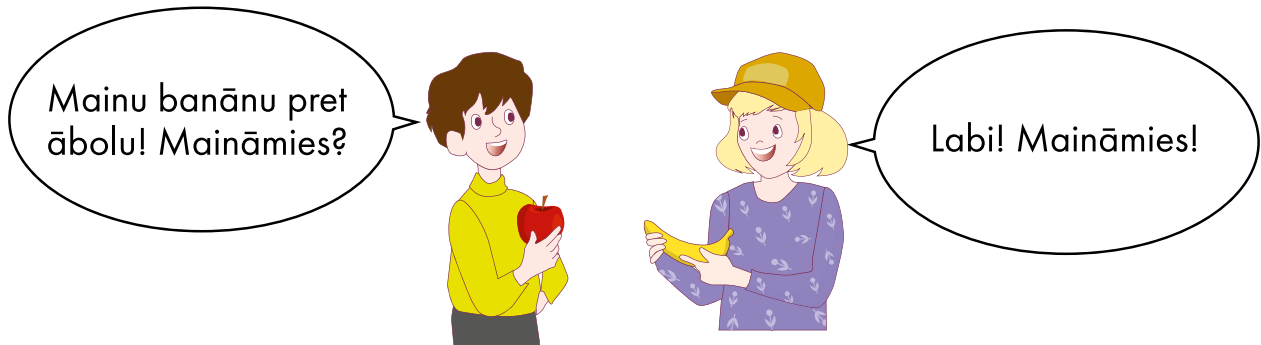
B. Tas ir frizētavas **apmeklētājs**. Viņam griež un veido matus. Viņš ir **pakalpojuma saņēmējs**.

DARBA LAPA „PREČU MAIŅA”

1. Vēro atgādni, kā darbojas preču maiņa!

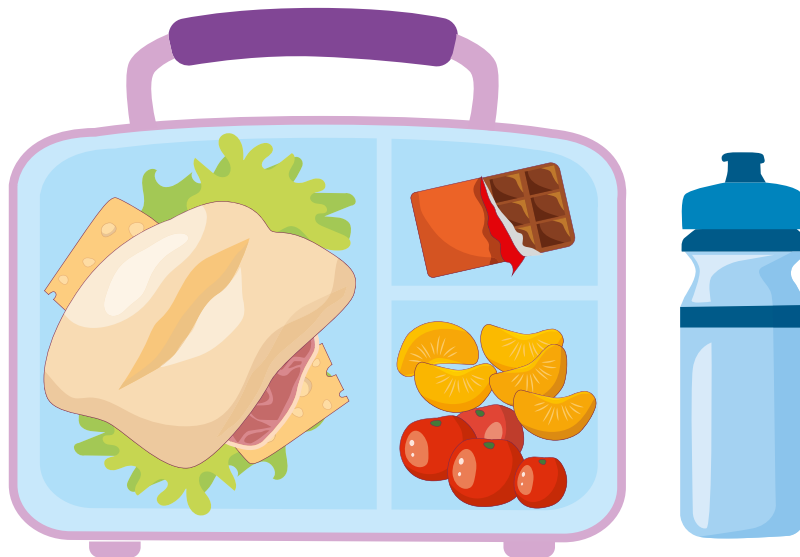
Atgādne

Kas nav vajadzīgs vienam cilvēkam, ir vajadzīgs otram.
Tā ir preču maiņa.

2. Strādājiet pāri! Stāstiet, kādi produkti atrodas jūsu launaga kastītēs!

Skolēns **A**

3. Strādājiet pāri! Mainieties tikai ar norādītajiem produktiem! Vienojieties! Izmantojiet dotās teikuma konstrukcijas!

tomātus pret zemenēm

ūdeni pret burkāniem

Piemērs

A. Mainu ābolu pret konfekti!

B. Labi, maināties!

B. Es gribu mainīt gurķi pret ūdeni!

A. Nē, es nemainīšos!

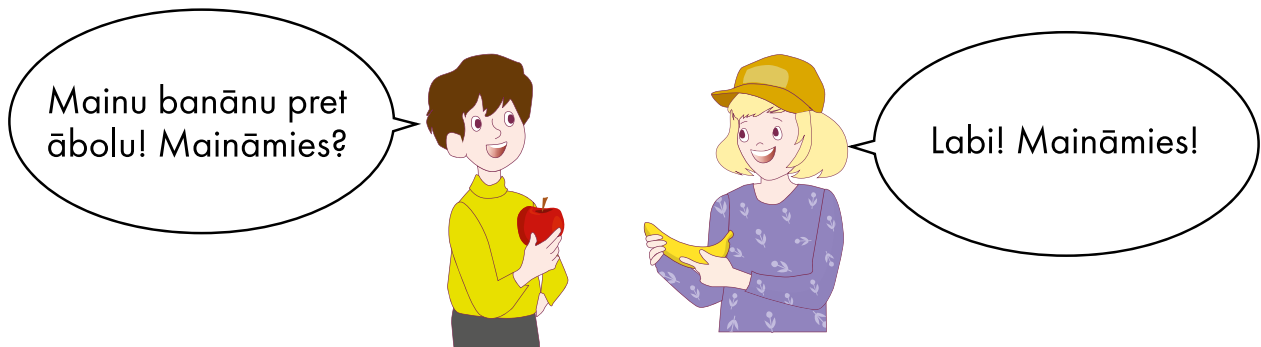
4. Kādi produkti ir tavā launaga kastītē pēc maiņas? Stāsti!

DARBA LAPA „PREČU MAIŅA”

1. Vēro atgādni, kā darbojas preču maiņa!

Atgādne

Kas nav vajadzīgs vienam cilvēkam, ir vajadzīgs otram.
Tā ir preču maiņa.

2. Strādājiet pāri! Stāstiet, kādi produkti atrodas jūsu launaga kastītēs!

Skolēns **B**

3. Strādājiet pāri! Mainieties tikai ar norādītajiem produktiem! Vienojieties! Izmantojiet dotās teikuma konstrukcijas!

Piemērs

gurķi pret mandarīniem

salātmaizi pret šokolādi

A. Mainu ābolu pret konfekti!

B. Labi, maināties!

B. Es gribu mainīt gurķi pret ūdeni!

A. Nē, es nemainīšos!

4. Kādi produkti ir tavā launaga kastītē pēc maiņas? Stāsti!

DARBA LAPA „VEIKALĀ”

UZDEVUMS

Veic pētījumu!

DOMĀ PAR

Cenu

Masu

Tilpumu

Salīdzini trīs dažādu ražotāju piena cenu! Raksti cenu! Izkrāso vislētākās preces cenu!

Prece	Tilpums (l)	Cena (EUR)
Piens ar 2,5 % tauku saturu (Nr. 1)	1 l	
Piens ar 2,5 % tauku saturu (Nr. 2)	1 l	
Piens ar 2,5 % tauku saturu (Nr. 3)	1 l	

Salīdzini trīs dažādus dzērienus! Atrodi katra dzēriena zemāko cenu! Raksti cenu! Izkrāso visdārgākās preces cenu!

Prece	Tilpums (l)	Cena (EUR)
Piens	1 l	
Kefīrs	1 l	
Paniņas	1 l	

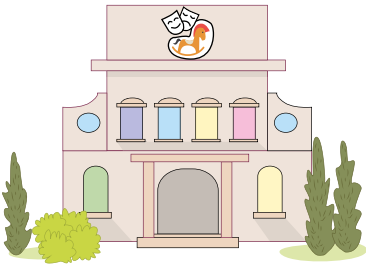
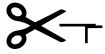
Salīdzini trīs dažādu ražotāju biezpiena sieriņus! Raksti masu un cenu! Vēro masas un cenas attiecību! Izkrāso biezpiena sieriņu, kuru pirkt ir visizdevīgāk!

Prece	Masa (g)	Cena (EUR)
Biezpiena sieriņš Nr. 1		
Biezpiena sieriņš Nr. 2		
Biezpiena sieriņš Nr. 3		

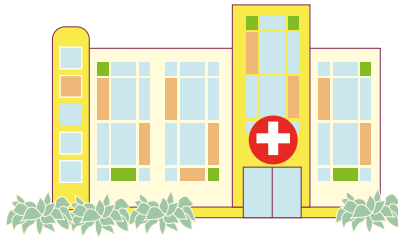
Salīdzini trīs līdzīgas preces! Raksti preces masu un cenu! Vēro masas un cenas attiecību! Izkrāso precī, kuru pirkt ir visizdevīgāk!

Prece	Masa (g)/ tilpums (l)	Cena (EUR)
_____ Nr. 1		
_____ Nr. 2		
_____ Nr. 3		

IZDALES MATERIĀLS „SABIEDRISKA VIETA”

leļļu teātris

poliklīnika

sabiedriskais transports

skola

muzejs

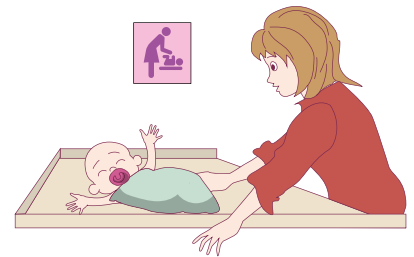
rotaļu laukums pilsētā

kafejnīca

privātmāja

mazuļu aprūpes telpa

ģimenes dārziņš

ģimenes automašīna

rotaļu laukums
privātmājas pagalmā

IZDALES MATERIĀLS „SABIEDRISKA VIETA”

Šajā teātrī tēlus atveido ar lellēm. Leļļu kustības vada un balsi raida aktieri. Izrādes ir gan bērniem, gan pieaugušajiem. Katram apmeklētājam ir jāiegādājas biļete.

Ierodoties šajā iestādē, vispirms dodas uz reģistratūru. Pēc tam dodas pie konkrētā ārsta. Pieņemšana notiek rindas kārtībā.

Ar šo transportlīdzekli vienlaicīgi var pārvietoties daudz cilvēku. Braukšanai ir vajadzīga biļete. Transportlīdzeklim ir piešķirts maršruta numurs.

Tā ir vieta, kur skolotāji māca un audzina skolēnus. Šo iestādi bērni sāk apmeklēt, sasniedzot sešu vai septiņu gadu vecumu.

Šajā ēkā tiek glabāti nozīmīgi vēstures un kultūras objekti. Tos izliek publiskai apskatei. Iestādei ir noteikts darbalaiks.

Tā ir vieta, kas paredzēta gan pirmsskolas, gan skolas vecuma bērniem brīvā laika pavadīšanai. Te bērni var skriet, vingrot, spēlēties smilšu kastē vai braukt ar velosipēdu. Ir soliņi atpūtai.

Tas ir uzņēmums, kas nodarbojas ar ēdināšanu. Te apmeklētāji var padzert karstos vai aukstos dzērienus, apēst kūku vai saldējumu.

Tā ir neliela telpa, kas paredzēta zīdaiņu aprūpēšanai. Te var mazulim nomainīt autiņbiksītes, pabarot viņu.

Te katrs dārznieks var audzēt visu, ko vēlas, – gan augļu kokus, krūmus un dārzeņus, gan puķes. Ražu dārznieks var izmantot gan savām un ģimenes vajadzībām, gan pārdot.

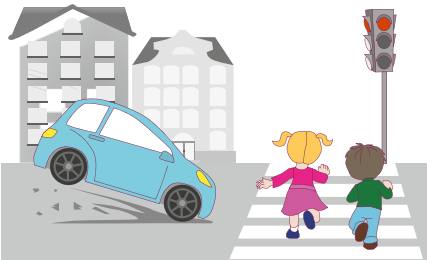

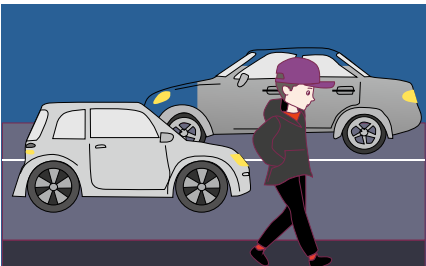
Tas ir transportlīdzeklis ar īpašu numuru, kas pieder konkrētam cilvēkam. Ar to var pārvietoties, kad un kur īpašnieks vēlas.

Tā ir māja, kas pieder ģimenei. Tā ir vieta, kur ģimene dzīvo pašu iekārtotā vidē, klusumā un mierā. Tuvumā var atrasties mežs, jūra, upe vai citas mājas.

Šajā vietā var atpūsties tikai tie bērni, kas tur dzīvo vai ir atnākuši ciemos. Viņi var spēlēties smilšu kastē, šūpoties, braukt pa slīdkalniņu.

DARBA LAPA „BĪSTAMIE IERADUMI”

1. Savieno bīstamās rīcības attēlu ar atbilstošo drošas rīcības padomu!

Bīstamais ieradums – bīstama rīcība	Padoms – droša rīcība
	<p>Ceļu šķērsot aizliegts! Stāvi, gaidi, kad ieslēgsies zaļā gaisma!</p>
	<p>Diennakts tumšajā laikā velc atstarojošo vesti!</p>
	<p>Neapdraudi savu drošību – neliecies ārā pa logu!</p>
	<p>Rādi drošas uzvedības paraugu citiem pasažieriem – netraucē vadītāju, brauciena laikā turies, neatbalsties pret durvīm!</p>
	<p>Nefotografē! Zvani 112!</p>

2. Strādājiet pāri! Pamīšus viens otram raksturojiet attēlu un salīdziniet 1. uzdevuma atbildes!

DARBA LAPA „PRIEDĒKLI NE- LIETOT AIZLIEGTS!”

1. Savieno attēlu, kas parāda noteikumu pārkāpumu, ar atbilstošu noteikumu!

Stundā mobilo tālruni lietot aizliegts!

Mācību stundu kavēt aizliegts!

Starpbrīdī pārvietojies lēnām!

Uz ielas spēlēt aizliegts!

Pie sarkanās gaismas stāvi!

2. Strādājiet pāri! Saīdziniet 1. uzdevuma atbildes!

DARBA LAPA „PRIEDĒKLI NE- LIETOT AIZLIEGTS!”

3. Vēro aizlieguma zīmes! Priedēkli ne- lietot aizliegts! Raksti, ko darīt aizliegts!

.....

.....

.....

.....

.....

4. Raksti noteikumus! Pasaki, kā vajag darīt!

Piemērs

Nekavē mācību stundas sākumu! → *Ierodies uz mācību stundu savlaicīgi!*

Nespēlējies uz ielas! → _____

_____

Neej pāri ielai pie sarkanās gaismas! → _____

_____

IZDALES MATERIĀLS „MANS NOVADS SEŠOS STĀSTOS”

